У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 195. ВІВТОРОК, 27-го ЖОВТНЯ 1970 ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 27, 1970 No. 195. VOL. LXXVII.

ФОНД КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ПОСИЛЮЄ ЗБІРКОВУ АКЦІЮ НА ВСТАНОВЛЕННЯ ДРУГОЇ КАТЕДРИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ГАРВАРДІ

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ПРИВІТАВ УККА З НАГОДИ 30-РІЧЧЯ, ВВАЖАЄ ЙОГО ДЖЕРЕЛОМ СИЛИ І ВІТАЛЬНОСТИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА; 30-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ УККА ВІДЗНАЧЕНО ВЕЛИКИМИ І БАГАТОЛЮДНИМИ ВРОЧИСТОСТЯМИ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія. — Президент Ричард Ніксон окремим листом та через свого репрезентанта в особі директора Інформаційної Агенції ЗСА Френка Шекспіра привітав Український Конгресовий Комітет Америки з нагоди його 30-річчя, гратулюючи українцям за їх вклад та УККомітетові за його працю, вважаючи цю працю українців та інших етнічних груп за вітальне джерело сили для збереження і розвитку американського суспільства та його інституцій. Френк Шекспір відчитав гратуляційного листа президента Ніксона під час ювілейного бенкету, що відбувся тут на закінчення дводенних ювілейних святкувань в неділю, 25-го жовтня, в заповненій до останнього місця великій бенкетовій залі готелю Бенджамін Френклін. Попереднього дня з цієї ювілейної нагоди відбувся День Українського Спортовця та Фестиваль Української Пісні і Танку.

ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВЦЯ

Філядельфія, Па. (З. С.) — Понад 100 юнаків і юначок з Ню Йорку, Нюарку, Трентону і Філядельфії взяли участь в спортових змаганнях, які вібулися тут в суботу, 24-го жовтня, на стадіоні школи Олні в рямцях 2-денних святкувань 30-ліття Українського Конгресового Комітету Америки. При чудовій, сонячній погоді та, на жаль, порожних трибунах стадіону, молодь СУМА, Пласту, ОДУМ-у та спортових товариств „Чорноморська Січ" Нюарк і „Тризуб" Філядельфія продефілювала перед представниками УККА під звуки української маршової музики, а опісля юні спортовці цих молодечих організацій виступили до змагань у футболі, відбиванці та легкоатлетичних конкуренціях. В дефіляді взяло участь понад 300 дівчат і юнаків, які промаршували у своїх одностроях та з прапорами справно вишикуваними формаціями. Серед почесних гостей, які оплескували дефіляду були: Йосип Лисогір, екзекутивний віце-президент УККА; о. шамб. Мирослав Харина, віце-президент УККА, секретар Ігнат Білинський, екзекутивний адміністратор мгр Іван Базарко, д-р Едвард Жарський, інж. Микола Семанишин, голова Координаційної Комісії Молоді, Степан Спринський, д-р Ярослав Бернадин, мгр Євген Гановський, д-р Іван Скальчук, гол. Політичної Ради Павло Дорожинський, мгр Ол. Луцький та інші гості.

В перших футбольних змаганнях на бічній площі, юнаки Філядельфійського осередку ОДУМ перемогли молодших юнаків осередку СУМА ім. Є. Коновальця з Трентону, Н. Дж., 1:0. Після цих змагань, футбольна дружина аматорів „Тризуба" перемогла філядельфійських пластунів 5:1. Одночасно, на відбиванковій площі юначки 44-го куреня пластунок з Нюарку перемогли своїх подруг з 20-го куреня. 5-ий курінь пластунів з Нюарку переміг відбиванкарів осередку ОДУМ з Філядельфії. До речі, найчисленішою групою були пластуни і пластунки з Нюарку, які в числі 58 осіб прибули двома автобусами під проводом Таїси Турянської та Дениса Беднарського.

До легкоатлетичних змагань зголосилося 60 юнаків і юначок, які змагалися у двох групах — до 15 років та від 15 р. вгору. В скоці вдовжінь, гарного осягу добився Юрій Лесюк (СУМА, Філядельфія), стрибком 18 стіп. Лесюк, надійний всесторонній атлет, рівнож здобув перше місце в бігу на 100 ярдів (11.1 сек.) та друге місце в стрибку у височінь. Не менш надійним легкоатлетом виявився Ігор Савчук (Пласт, Ню Йорк), який здобув два перші місця в стрибку в височінь та в бігу на одну милю. В групі дівчат до 15 р., три перші нагороди здобула Віра Потежна („Чорноморська Січ", Нюарк): в стрибку вдовжінь, в бігу на 50 ярдів та в стрибку в височінь. Доброю спринтеркою виявилася рівнож Марта Кандюк (Пласт, Ню Йорк), яка здобула перше місце в бігу на 100 ярдів. У стусані кулею (8 фунтів) переможцями вийшли: Ігор Андріївський (СУМА, Філядельфія) в старшій групі юнаків; Андрій Данилюк (Пласт, Нюарк) в молодшій; Дозя Сигіда („Ч. Січ", Нюарк) в старшій групі юначок; Марія Феденишин (Пласт, Нюарк) в молодшій. Біг на 50 ярдів в молодшій групі юначок виграла Ковальчин. Перше місце в старшій групі юначок в скоці вдовжінь здобула Христя Роговська (Пласт, Ню Йорк), а в скоці в височінь — Олена Паславська („Ч. Січ", Нюарк). Штафету 4×100 ярдів поміж пластунами з Ню Йорку і Нюарку виграли юнаки з Ню Йорку в складі Бродин, Савчук, Ярош і Кузьмович.

Нагороди, уфундовані Союзом Українців Католиків „Провидіння", за три перші місця в кожній конкуренції вручили дир. С. Спринський та д-р Я. Бернадин. Змаганнями проводила комісія в складі: пп. Є. Жарський, Р. Савчак, М. Яворський, І. Сохан, С. Новаківський, О. Мартинович та Лукіянович.

ФЕСТИВАЛЬ ПІСНІ І ТАНКУ

Філядельфія, Па. (З. С.) — Вісім передових українських хорових ансамблів та дві танцювальні групи вивели на сцені вщерть виповненого Філядельфійського Тавн Голу минулої суботи, 24-го жовтня, знамениту та різноманітну програму пісні і танку, в рямцях святкувань 30-ліття Українського Конгресового Комітету Америки. Так підбір поодиноких музичних творів, як і їх бездоганне виконання причинилися до великого успіху цього фестивалю.

Понад три-годинну програму, що її відкрив коротким словом д-р Іван Скальчук, голова Філядельфійського Відділу УККА, закликаючи українську громаду до „нових успіхів з новими силами", започаткував виступ чоловічого хору „Прометей" з Філядельфії під диригентурою молодого музиколога Михайла Длябоги. Хор виконав „Золоті зорі" та „Гуляли, гуляли" О. Нижанківського і „Вогні горять" І. Воробкевича. Сольові партії виконали Є. Білинський, В. Карпинич та З. Чорнобіль; при фортепіяні п-і Лідія Бульба. Танцювальний ансамбль „Верховинці", при осередку СУМА в Ню Йорку під керівництвом Олега Гензи вивів хореографічну композицію „Привіт", що її — як і неперевершений український „Гопак" в другій частині програми, 1,800-на маса глядачів винагородила чи не найбільш бурхливими оплесками.

Сопрано Марта Кокольська-Мусійчук, солістка Міської опери Ню Йорку, виконала арію з опери „Іван Тесесик" М. Фоменка, „Чого являєшся мені у сні" Ф. Надиненка та „Пісню" А. Гнатишина, при фортепіяновому акомпаніяменті п-ні Галі Клим.

Про працю УККА та української громади в ЗСА, в ділянці політики і культури, говорив проф. Григорій Лужницький, який свою ювілейну промову закінчив закликом до плекання української мови та зберігання духових вартостей українського народу.

Проф. Лев Добрянський
Президент УККА

Першу частину програми закінчив виступ мішаного хору „Кобзар" з Філядельфії під диригентурою проф. Антона Рудницького. Хор виконав „Туман хвилями лягає" М. Лисенка, „Нема на світі України" А. Рудницького, з сольом ліричного сопрано Євгенії Василенко, та „Гопак" М. Мусоргського; при фортепіяні п-ні Роксоляна Гарасимович.

Другу частину програми започаткували юні танцюристи осередку СУМА з Філядельфії під керівництвом Миколи Бойчука. Опісля слідував виступ молодого дівочого хору „Жайворонки"

(Закінчення на стор. 7-ій)

ПОТРІБНО ЩЕ ПІВ МІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

Ню Йорк. — Екзекутива Фонду Катедри Українознавства, в порозумінні з Науковою Радою цього Фонду та Союзом Українських Студентських Товариств Америки, видала (надрукований побіч) заклик „До всіх, кому лежить на серці перемога української правди", проголошуючи ним посилену збірку фондів на встановлення другої з черги катедри українських студій на престижевому Гарвардському університеті. Хоча від встановлення першої катедри в тому університеті 22-го січня 1968-го року не ведено спеціяльної збіркової кампанії, все ж таки в тому часі до каси Фонду вплинуло — можна б сказати спонтанно — понад 100,000 долярів, що тільки потверджує велике зацікавлення громадянства поширенням цих студій в Гарварді ще двома черговими катедрами та встановленням Інституту Українських Студій. Як відомо, власті Гарвардського університету, погоджуючись на встановлення першої катедри, встановили висоту фундацій на цю і на кожну дальшу катедру в сумі 600 тисяч долярів, без уваги на те, скільки виноситиме така фундація в тому часі, як дальші катедри українських студій будуть встановлені. До речі, в останніх двох роках висоту такої фундації вже збільшено з 600 до 800 тисяч долярів, але це вже не відноситься до запляннованої другої катедри українських студій, висота фундації на яку залишається в тій самій сумі 600 тисяч долярів. Уже тоді на таке рішення властей Гарвардського університету мав поважний вплив той факт, що ініціятива Фонду Катедри Українських Студій вийшла з кіл українського студентства, яка у відрізненні від загальних зацікавлень їхніх колег на американських університетах, займається цією найбільш конструктивною справою. Президія Фонду, його Наукова Рада, як і Гарвардський Комітет Українських Студій висловлюють впевненість, що українське громадянство відгукнеться на цей ентузіязм своєї академічної молоді при збірці фондів на встановлення другої катедри українських студій в Гарварді із ще більшим ентузіязмом та ще більшою жертвенністю, як воно відгукнулося два роки тому, склавши 340,000 долярів упродовж якого пів року часу.

Ніксон проявив в останніх 3-ох днях жваву дипломатичну діяльність

Об'єднані Нації. — Президент Ніксон прийняв в минулу неділю 25 жовтня ц.р. у Білому Домі від 10 перед пол. до 4:40 попол. шістьох голів держав і урядів. Були ними, за чергою, кіпрський президент, архиєпископ Макаріос, який, з уваги на географічне положення Кіпру, має дуже добрі зв'язки з середземноморськими державами і першорядні відомості про арабський світ. Після того — президент Пакістану Мохаммед Яхія Хан, з яким була мова про військово-політичну допомогу ЗСА для Пакістану. Півгодинну розмову перевів Президент з головою тимчасового правління в Панамі Деметріо Лякасом, — після нього з етіопським монархом Гайле Селяссі. Президент, прийнявши прем'єра Вільного Китаю С. К. Єна, запевнив його, що бажання ЗСА поліпшити свої взаємини з Комуністичним Китаєм ні в чому не послаблять відносин ЗСА супроти Вільного Китаю. Наприкінці през. Ніксон нараджувався з головою Камбоджі Ченґ Генґом. Після тих нарад Президент перелетів гелікоптером до Кемпу Дейвіда, щоб там підготовитись до передбаченої на понеділок 26 ц. м. наради з румунським президентом Ніколяй Чеушеску, для якого відбудеться в Білому Домі офіційний бенкет. В минулу суботу відбулось у Білому Домі парадне прийняття для 31 голів держав і урядів. Румунський президент Н. Чеушеску і югославський прем'єр Мітя Рібічіч були одинокими комуністичними гістьми на тому бенкеті. В суботу през. Ніксон прийняв на довшій нараді японського прем'єра Ейсаку Сато, в п'ятницю виголосив велику промову в Об'єднаних Націях, за день перед тим нараджувався з совєтським міністром закордонних справ А. Громиком.

ЗАКЛИК ФОНДУ КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ДО ВСІХ, КОМУ ЛЕЖИТЬ НА СЕРЦІ ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ

День 22-го січня 1918-го року, в якому проголошено повну незалежність і суверенність Української Народної Республіки, записаний золотими літерами в історії Українського Народу, який цим актом виявив словом і ділом незламну волю бути господарем своєї землі та паном своєї долі.

Точно 50 років пізніше, 22-го січня 1968-го року, престижевий Гарвардський Університет проголосив встановлення першої катедри українських студій з пляном поширити ці студії двома дальшими катедрами та створенням Інституту Українських Студій в тому університеті.

Між цими двома світлими датами в українській історії існує тісний зв'язок. Проголошенням своєї національної незалежности і державної суверенности Український Нарід самовизначився, посягнув по своє невід'ємне право на свою землю і свою волю. Встановленням українських студій в Гарвардському університеті українські поселенці у вільній Америці поклали тверді основи, щоб з того вогнища науки повсякчас голосити світові найбільш переконливу, бо досліджену і стверджену наукою правду про український нарід, його тисячолітню історію і культуру, про його бажання і прагнення.

Українці в Америці відчули й зрозуміли цю велику істину, склавши із своїх важко запрацьованих грошей 600,000 долярів на встановлення першої катедри. Велика їм за це дяка і признання. Але ця перша катедра — це тільки початок. У пляні є ще дві дальші катедри та Інститут Українських Студій. Власті Гарвардського університету пішли українцям якнайдалі назустріч, погодившися встановити всі три катедри за таку саму висоту фундації: по 600,000 долярів на одну катедру. Виключно від нас самих залежить, чи ми використаємо цю велику нагоду.

Українські студії в Гарвардському університеті тільки почались, але вони вже сьогодні платять велику дивіденду. Свідчать про це ентузіястичні голоси приятелів та гнів і поденервованість ворогів української правди.

Встановленням першої катедри українських студій в Гарварді зроблено величезний крок на шляху до перемоги української Правди. Але ми не сміємо зупинятись на половині дороги. Тому оцим проголошуємо НОВУ ЗБІРКОВУ АКЦІЮ НА ВСТАНОВЛЕННЯ ДРУГОЇ КАТЕДРИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ З ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ з метою зібрати потрібних ще на ту ціль ПІВМІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ.

Ми гаряче закликаємо всі наші центральні і місцеві установи й організації, закликаємо всіх наших громадян активно включатись у цю велику акцію та своїми щедрими і негайними пожертвами причинитись до дальшої розбудови українського вогнища в світовому осередку науки, що ним є Гарвардський університет.

Наші брати на рідній, не своїй землі жертвують своїм життям за те, щоб перемогла українська правда. Наша навіть найбільша грошова пожертва для тієї мети буде тільки малою в порівнянні з їхньою!

НЕХАЙ ЖИВЕ УКРАЇНСЬКА ПРАВДА!

Жовтень, 1970.

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

НАУКОВА РАДА ФОНДУ КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ТОВАРИСТВ АМЕРИКИ

Згідно з розпорядженням федерального податкового уряду, всі пожертви на Фонд Катедри Українознавства (ФКУ) можна відтягнути при оподаткуванні („інкам текс").

Чеки і поштові перекази проситься виставляти на ім'я "Ukrainian Studies Chair Fund" і висилати на адресу ФКУ:

Ukrainian Studies Chair Fund
302 West 13th Street, New York, N.Y. 10014

Найближча неділя — День Молитви за Помісність УКЦ

Філядельфія. — Під час архиєрейської Святої Літургії, яку відправив тут у неділю 25-го жовтня ВПреосв. Митрополит Амвросій Сенишин, як і опісля під час Ювілейного Бенкету з нагоди 30-річчя УККА, повідомлено, що під час зібрання священиків Філядельфійської Архидієцезії в четвер, 22-го жовтня Митрополит Амвросій доручив оо. парохам Архидієцезії призначити найближчу неділю, 1-го листопада, як День Молитви за помісність Української Католицької Церкви та відзначити цей День відповідними Богослуженнями, молитвами і проповідями. В катедральному храмі Непорочного Зачаття архиєрейську Святу Літургію на цю інтенцію відправить Митрополит Амвросій о год. 10-ій рано.

ПАРАШУТНА ФІРМА СВІТЛИКА У ТРЕНТОНІ — МЕЦЕНАТ ФКУ

(Репортаж)

Понеділок 12 жовтня — традиційний День Колюмба. Він чи не він відкрив Америку? — не так важливо. Значно важливіше те, що Америку відкрито й надалі для всіх працьовитих, ініціятивних і амбітних людей.

До таких людей належить нині вже 80-річний п. Євстахій-Стенлі Світлик у Трентоні, Ню Джерзі, який юнаком прибув до Америки без цента в кишені, і великою працею та завдяки природній кмітливості дав працю сотням людей, врятував десятки тисяч людей, а нині „Switlyk Parashut Co., Inc." — Парашутна Компанія Світликів передала ще й чека на 5 000 дол. на Фонд Катедри Українознавтва, щоб рятувати правду й ширити освіту.

Трентон

Того дня в потязі з Ню Йорку вирушили до Трентону: президент ФКУ мгр Степан Хемич д-р Борис Ржепецький (цього разу в ролі не кол. дипломатичного діяча і навіть не в ролі голови ЛМКлюбу в Ню Йорку, а з завданням професійного фотографа) та від редакції „Свободи" журналіст. У Ню Бронсвіку до групи приєднався віце-президент ФКУ Богдан Тарнавський. Течки, ділові папери, розмова про нову, другу з черги Катедру Українознавства при Гарварді.

„Невже немає між масою українців 600 людей, які змогли б дати по одній тисячі долярів на ФКУ"? — запитує вголос невтомний — невтомний вже понад 13 років у цім великім ділі! — мгр С. Хемич. Але тепер мандрівники їдуть не до маси українців, лише до п-ва Світликів, родини, яка в Трентоні силою мозолів і силою розуму дійшла до мільйонів.

На залізничній станції групу зустріла голова ІІ-го Відділу СУА в Трентоні п-і Оксана Микитин. Вона працює в банку, але це ж „Колюмбус Дей", на наше щастя, нині вільна від праці.

Евстахій Світлик

Вигідне авто і мила усмішка українки, яка, замість відпочити чи попрацювати для родини вдома, добрих півдня присвячує добрій справі.

Гарні, затишні й зелені дільниці Трентону. Авто зупиняється перед великою фабричною будовою, що її здалеку можна прийняти й за модерний ресторан, з травниками, під'їздами, квітами. Це — „Світлик Парашут Корпорейшен", мета відвідин. В дорозі п-і О. Микитин розповідає, що й вона колись працювала в тій фірмі, що й тепер там є багато українок, і що в суботу 10 жовтня фірма відзначала 50-річчя заснування: її фундаторові і власникові, тепер керівникові Ради Директорів, п. Стенлі Світликові між іншими подарунками було піднесено чудові українські вироби. І хоча господар того свята ще в 1907 році, 16-літнім юнаком прибув до Америки, — він був найбільше зворушений таким українським подарунком. Між іншим, і святкування відбувалось у залі, прикрашеній синьо-жовтими кольорами.

Зворушлива історія поступу

Це можливе тільки на вільній землі Вашингтона.

П. Євстахій Світлик, родом із Судової Вишні біля

(Закінчення на стор. 5-ій)

У Ню Йорку відбувся Другий З'їзд Бережанців

Ню Йорк. — В суботу 24 жовтня ц.р. відбувся тут в Українському Народному Домі другий з черги з'їзд колишніх мешканців Бережан і довкільних сіл, з нагоди і для звеличання появи 860-сторінкового твору „Бережанська Земля. Історично-мемуарний Збірник", що його видати рішено було на початку 50-их р.р. З'їзд започатковано Богослужбою у церкві св. Юра, що його відправив о. Євген Мацелюх, колишній парох Козови біля Бережан, у сослуженні о. д-ра Вол. Ґавліча, ігумена ЧСВВ, і о. Вол. Шараневича, сина о. Михайла, пароха сіл Біще і Поручин Бережанського повіту, який живе тепер в Канаді. Після Богослужби відбулась Панахида за поляглих і померлих бережанців, яку відправили — крім названих трьох духовників — ще о. Микола Старух, син колишнього посла з Бережанщини Тимка Старуха, і о. Ярослав Кекіш. Відповідну патріотичну проповідь виголосив о. Є. Мацелюх.

Ділові наради відкрив голова Комітету Бережанщини Е. Манацький, який покликав Президію в особах д-ра Богдана Старуха з Чикаґо, як голову З'їзду, д-ра Богдана Левицького, о. Володимира Шараневича та інж. Мирона Піньковського, а секретарем був інж. О. Конрад. За президіяльний стіл покликано теж десяток видатних громадян і громадянок. Вшановано пам'ять померлих першого голови Комітету і першого редактора збірника, кол. адвоката в

(Закінчення на стор. 8-ій)

СВОБОДА — SVOBODA
Український щоденник — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Гарвардська інвестиція

Головна Екзекутива і Наукова Рада Фонду Катедри Українознавства, разом з Управою Союзу Українських Студентських Товариств Америки, проголосили збіркову кампанію з безпосередньою метою здобути півмільйона долярів, потрібних ще на встановлення другої з черги катедри українських студій в престижевому Гарвардському університеті. Першу катедру цих студій встановлено формально 22-го січня 1968-го року, у п'ятдесяті роковини проголошення незалежности Української Народної Республіки. Погоджуючись на встановлення першої катедри за фундацію в сумі 600,000 долярів, власті Гарварду рівночасно погодилися на встановлення ще двох катедр за фундацію в такій самій висоті за кожну з них, без уваги на те, яка висота фундації за одну катедру буде встановлена в тому часі, як українці спроможуться на ці дві дальші катедри. До речі, рік пізніше висоту фундації піднесено до 800,000 долярів, але це вже до українських катедр не відноситься.

Інвестиція в українські студії в Гарварді це, без сумніву, найтривкіша і найбільш відсоткова та рівночасно найбільш потрібна інвестиція важко запрацьованого українського гроша. Очевидно, що „не відразу Рим збудували" і не відразу можна ці українські студії в Гарвард так наладнати, як ми всі собі цього бажали б. Але вже те, що сталося і що запляновано і поступово здійснюється віддає українській правді і українській справі таку прислугу, якої не можна міряти жадними мільйонами. Вже самий факт існування таких студій в Гарварді має колосальний імпакт на відношення американського не тільки наукового, але й політичного світу до українських проблем. Не менший імпакт мають ці студії на розвиток в Україні.

Встановленням першої катедри українських студій в Гарварді запалено вогонь української правди на американському науковому Олімпі, і він уже починає розганяти темряву мрякобісся, що нею окутали цю правду її вороги. Ми мусимо — це наш таки справді священний обов'язок — розпалити цей вогонь до великої грані, і черговим кроком у поході до цієї мети буде встановлення другої опісля третьої катедри та створення Інституту українських студій. Ніхто з нас не може і не сміє відмовитись від пожертви на ту ціль. Гарвардська інвестиція — це інвестиція в перемогу української правди, що рівнозначне з українським визволенням.

Без згадки про українців...

Все число київського журналу „Україна" — 30-те 1970 р., присвячене Польщі з формальною назвою Польської Народної Республіки, ПНР. На першій сторінці журналу—написи польською і українською мовами, репродукція „орла", звернення голови Ради Міністрів ПНР Циранкевіча „Дорогі українські друзі", розповідь про спалену німцями Варшаву, про розбудову земель „одзисканих", себто взятих від Німеччини, які „повернулися в лоно матері-батьківщини"; репродуковано кілька картин Матейка і навіть фотознімки з польських „міні-спідничок".

Одного немає в заяві Циранкевіча, ані в інших матеріялах, надрукованих у журналі „Україна" — згадки про українців у Польщі. А їх немало: понад 145 000 людей! Багато разів у журналі говориться про те, що тільки комуністи і совєтська Росія врятували Польщу, завдяки СССР Польща дістала землі на Одрі й Ніссі та в Прибалтику; згадується, що деякі українські інженери з УССР допомагали відбудовувати Варшаву... Певна річ, нема згадки, як то совєтська армія наприкінці війни стояла під Варшавою, чекаючи, коли гітлерівці винищать героїв протинімецького повстання, справжніх польських патріотів.

„Коли прийшов час визволення, гаслом стало: „Найсильніші руки — на землі Одри, Нісси, на землі Балтики!" — сказано в статті „Відродження". І навіть у ній — жадної згадки про десятки й сотні тисяч знедолених людей з української землі — Лемківщини, що її Сталін віддав у комуністичні польські руки. Тим часом трагедія Лемківщини, як і інших частин України під комуністичною Польщею, вимагає обговорення на форумі ОН. Безневинних людей польський комуністичний уряд викинув з рідної землі, розпорошив по чужій, „одзисканій"; маси українців у „братерській" Польщі бояться розмовляти рідною українською мовою; кількість дитячих „пунктів вивчення української мови" спадає — українські діти денаціоналізуються...

Мовчить про це київський журнал „Україна" і його дописувачі з Польщі, мовчить Циранкевіч, бо наказ Москви діє однаково згубно і над берегами Дніпра, і над берегами Вислу, на шкоду обом поневоленим народам.

АМЕРИКАНЕЦЬ ПРО УКРАЇНУ

Популярний щоденник „Чикаго Трибюн" в числі з неділі 20 вересня 1970 р. опублікував ілюстрований фотознімками репортаж члена редакції Керміта Голта під заг. „Київ — стародавній, зелений, милий".

„Краса Києва відкривається відразу ж, уже навіть з вікна поїзду: широкі, обсаджені деревами бульвари, модерні будинки, сади і так багато парків, що це місто називають „Зеленим містом". Захоплюючись зовнішнім виглядом Києва, К. Голт зазначає, що треба говорити не „Кієф", а „Київ", що назва міста походить від імени одного з його легендарних засновників Кия. Його уважний зір і фотоапарат фіксують „бабушок", що продають зеленину на базарі, красу церковних старовинних будівель, красу Дніпра і Володимирської гірки, де стоїть пам'ятник христителеві України - Руси св. Володимирові, про що і згадує кореспондент.

Але одночасно, повідомивши коротко, що Київ це столиця Української ССР, що він лежить за 545 миль від Москви — „досить далеко, щоб мати власне відношення до чужинців", американський журналіст раз-по-раз змішує назви „Росія" і „Україна". Він здає собі справу з того, що хоч УССР є членом ОН, має свій прапор тощо, „українське комуністичний провід важко заплатив за навіть таку „незалежність" (сам автор бере слово „незалежність" у лапки), і розповідає, скільки членів Політбюра УССР вистріляно чи заслано, скільки партійців викинено з партії.

Цікава характеристика українського народу: „Україна означає околичну країну, прикордоння. Розміром вона дорівнює Франції, сягаючи до Карпат аж у центральній Европі та Криму, має з 40 мільйонів людей". Українці — це емоційно - чутливі люди, які люблять співати, добре поїсти й випити і широко сприймають життя. Закордонні мандрівники знаходять у Києві більше приязних успіхів і привітів, ніж будь-де в Совєтському Союзі, хіба ще в далекому Сибіру" (де також повно українців).

Потрапляючи в хитро сплетені тенети комуністично - російської пропаґанди та історичної псевдонауки, американський репортер пише, як цікаво було відвідати Музей Російського Мистецтва в Києві. Такий музей дійсно існує, але в ньому є багато старовинних українських виробів з княжих часів. І хоча в репортажі згадано, що існувала колись Київська Русь, із змісту виходить, що вона також належить... до Росії, її культури й мистецтва.

Автор згадує, що в Київському університеті кілька років тому відбулась протирежимна демонстрація студентів; згадує, що в столиці України є багато церков, обернених у склади. Захоплюючись Києво - Печерською Лаврою, автор зараховує її до часів, коли „християнство прийшло в Росію"; згадуючи про розвалені Божі храми та заяви совєтських інформаторів, ніби то все робота фашистів - німців, американський журналіст не забуває додати, що німці обвинувачували в зриванні церков совєтських партизанів під час другої світової війни.

З іронією розповідає він американським читачам, що комунізм мав би стати релігією для українців, але не став, що під час другої світової війни в Лаврі знову з'явились ченці, і Сталін мусів дозволити їм там перебувати, аж до 1961 р., коли їх і звідти вигнали, пояснюючи тим, що, мовляв, „держава не може належно відремонтувати монастиря".

Керміт Голт, знову збиваючись з українців на росіян, зазначає: „Всупереч твердженням провідниці „Інтуристу", що релігія вже вмерла, ми бачили 60-70-літніх російських жінок, які в тій же Лаврі молились на сходах, хрестились біля мощів і хрестили самі мощі, цілували гробівники".

Репортаж закінчується словами про відліт з СССР: „Завтра кінчається 15-денна тура по Совєтському Союзу. Завтра літак відлетить до найкращої зупинки з усіх зупинок — додому".

Українці в Києві мусіли говорити представникові „Чикаго Трибюн", що він перебуває в Україні, в Києві, що вони — українці. Але заучувані ще в середній школі в Америці дезінформації про Україну призводять до того, що добре журналістичне перо Керміта Голта збивається на манівці, тому він і пише: „Місто Київ — російський парк"... На доданій до великого, двосторінкового репортажу географічній мапі є напис Україна та назви інших „республік", видко виразно й кордони, видко й Москву — поза кордонами УССР, але в свідомості американського туриста все змішується: для цього змішування понять попрацювали раніше американська школа, а тепер — комуністично - московські окупанти в Україні.

(л. п.)

УКРАЇНСЬКІ ДИТЯЧІ САДКИ В АНГЛІЇ

Лондон. — Десять дитячих садків є вАнглії при Спілці Українських Учителів і Виховників, яка діє при підтримці Головної Управи Союзу Українців у Великій Британії, СУБ. Однак, інформує „Українська Думка" ч. 34-1970 р., у садочках є тільки 77 українських дітей, бо „наші батьки не вміють належно оцінити значення дитячих садків, а привівши дитину до садка, вимагають, щоб її негайно навчити читати й писати". В тому ж звіті з опитувань дітей і батьків виявляється, що „телевізор — це найбільший злодій, маленькій дитині він не дає нічого, а забирає дуже багато". У звіті з діяльности Спілки сказано, що в Англії „більшість дітей слабо, або й зовсім не володіє українською мовою".

Степан Женецький

НОБЕЛІВСЬКА НАГОРОДА ДЛЯ А. СОЛЖЕНІЦИНА

„Уряди ніколи не люблять великих письменників".
А. Солженіцин

Літературна нагорода Нобеля, що її призначила Шведська Академія для відомого совєтського повістяра, Александра Солженіцина, якого вважають найбільшим сучасним російським письменником, викликала велику сенсацію як в СССР, так і в цілому світі.

А. Солженіцин придбав собі велику популярність в Совєтському Союзі і за кордоном головним чином тим, що у своїх творах гостро засуджує затиск людських свобід в СССР, протестує проти цензури, домагається лібералізації режиму — словом бореться за покращання людських відносин в московській імперії.

У своєму творі „Один день в житті Івана Денисовича", єдиному творі, що був надрукований в СССР за часів Хрущова, А. Солженіцин описує жахливі життьові умовини загнаних до концентраційних таборів совєтських громадян. В інших своїх творах, що були нелеґально перепачковані й видані на Заході — у романах „В крузі першому" і в „Раковому корпусі", він вказує на співвинність сучасних кремлівських володарів у злочинах, поповнених за часів диктатури кривавого Сталіна. За відважну критику совєтської системи та за проповідування свободолюбних ідей А. Солженіцин попав у неласку кремлівських можновладців, внаслідок чого його виключено із Спілки Совєтських Письменників, що рівнозначне з присудом смерти на нього, як письменника.

Кореспонденти західних газет повідомили з Москви, що коли Солженіцинові сказали його приятелі, що йому признано нобелівську нагороду, він спершу думав, що це жарти. Щойно коли зв'язали його телефонічно з кореспондентом шведської газети і той повторив цю вістку, він повірив. На прохання цього кореспондента, щоб він сказав щось з приводу признання йому цієї високої нагороди, Солженіцин спершу не хотів нічого говорити. Щойно на настирливе домагання кореспондента, що „світ дуже цікавиться вашою реакцією", Солженіцин погодився написати таку коротку заяву: „Я приймаю нагороду. Наскільки це залежить від мене, я готов прийняти її особисто в призначений день". А щоб запобігти тому, що його можуть не пустити до Швеції, мовляв, він хворий і не може подорожувати, Солженіцин додав до тієї заяви: „Стан мого здоров'я задовільний".

На Заході думають, що признання А. Солженіцинові нобелівської нагороди спричинить великі комплікації в і так нелегкому житті цього письменника, якого вважають чемпіоном ліберальних сил в СССР. Як і можна було сподіватися, совєтська партійна критика вже розпочала нагінку на Шведську Академію за уділення нею нагороди Солженіцинові. Почалася також нагінка і на самого Солженіцина. Союз Совєтських Письменників, що є під повною партійною контролею, видав заяву п. з. „Невидима гра", у якій називає признання нагороди Солженіцинові „жалюгідним актом" і твердить, що твори Солженіцина дали західнім реакціонерам матеріял для критикування Совєтського Союзу.

На думку західніх совєтознавців, признання нобелівської нагороди Солженіцинові поставило Кремль в дуже скрутне положення. Кремлівські головачі сушать собі голови: що їм тепер робити, як поступити з тим непокірним письменником? Коли Солженіцина викинули з Спілки Совєтських Письменників, як „злісного знеславлювача Совєтського Союзу", йому заявили, що коли життя в СССР йому не подобається, то може виїхати на Захід. На це Солженіцин заявив: „Моє життя тут — на батьківщині". На Заході думають, що він буде вимагати урядової ґарантії повороту до СССР, якщо йому дозволять виїхати до Швеції для відібрання нагороди.

Кремлівські головачі мають три можливості, як їм поступити в цій складній ситуації:

— Вони можуть дозволити Солженіцинові виїхати до Стокгольму 10 листопада для відібрання нагороди, яка цього року виносить 79.000 долярів. Це спричинить найменше клопотів і викличе прихильну реакцію для Москви на Заході. Одначе, в Совєтському Союзі, де незадоволення серед інтеліґенції і науковців сильно зросло за останніх три - чотири роки таке рішення Кремлю може заохотити інших до виступів проти режиму.

— Вони можуть виселити Солженіцина з СССР на тій підставі, що нібито він у змові із „західніми імперіялістами" проти Совєтського Союзу. Але такий крок викликав би голосну реакцію як СССР, так і на Заході. Що більше, Солженіцин настільки відомий письменник, що його заяви на Заході могли б сильно пошкодити совєтському режимові.

— Вони можуть відмовити Солженіцинові дозволу на виїзд до Швеції, рівночасно започатковуючи „всенародну кампанію проти нього, яка може закінчитися арештуванням та засудом. На Заході вже відомо, що КГБ останні три роки „підготовляє" причину для арештування Солженіцина: передають його твори за кордон разом з нібито підписаними ним уповноваженнями для їх публікації. В такий спосіб КГБ може судити Солженіцина за порушення 70 параграфу карного закону СССР, в якому говориться про „розповсюджування антисовєтської літератури". Найвища кара за такий проступок 7 років ув'язнення. В заяві Управи Спілки Совєтських Письменників сказано, що твори Солженіцина „були нелеґально перепачковані за кордон і використані західніми реакціонерами для протисовєтських цілей"...

Солженіцин напевно здає собі справу з того, що його доля як письменника і як людини вповні залежить від ЦК КПСС. Але в ЦК КПСС також свідомі того, що великі письменники є володарями людських душ і мають великий вплив на свідомість народів. Про те, яку силу являють собою великі письменники, Солженіцин висловився устами свого героя у романі „В крузі першому": „Коли країна має у себе великого письменника, то це так ніби вона має другий уряд". Це і є причиною, чому уряди ніколи не люблять великих письменників". Солженіцин, пишучи цю сентенцію про великих письменників, мабуть, не думав про те, що вона відноситиметься до нього самого.

Франц Липецький

МІЖ ДВОМА ФРОНТАМИ

Мова про малу країну Ливан, що лежить над Середземним морем і межує з Сирією та Палестиною, тепер Ізраїлем. Ливан може бути прикладом, як люди різних рас і віроісповідань можуть жити в згоді, коли себе взаємно толерують. Він також може бути прикладом, як народ малої, без вартісних земних скарбів країни своєю працьовитістю, здібністю і дипломатичним хистом доходить до багатства. Проти волі більшости населення втягнено Ливан в конфлікт між арабами і ізраїльтянами.

В історії Ливану велику ролю відіграє дата 1-го вересня, якої, однак, ливанці не відзначають. Того дня 1920 року п'ять колишніх турецьких округ — Північний Ливан, Гористий Ливан, Південний Ливан, Бейрут і Бекау передано Франції в мандат. Цей мандат закінчився 1946 року, і тоді проголошено Ливан самостійною республікою з офіційною назвою Ал-Юмбурія Ал-Любнанія (Ливанська республіліка).

В Ливані живе кругло 2,500.000 населення, з якого майже половину становлять християни різних ісповідань і другу половину мусульмани різних релігійних сект. Надиво, вони зуміли договоритися і поєднатися. На підставі договору президентом держави мусить бути християнин, прем'єр - міністром мусульманин, а міністром оборони друз, член християнського племени з давньою войовничою традицією.

Ливан — це країна, в якій немає неписьменних. В одній лише столиці Бейруті є аж вісім університетів чи інститутів, в яких студенти здобувають академічні студії. Але це має свою злу сторінку: абсольвенти високих шкіл через надпродукцію інтеліґенції не можуть дістати відповідну працю.

В Ливані живе понад триста тисяч утікачів - вигнанців з Палестини. Вони зорганізували досить добре озброєну повстанську армію „Ал Фатаг", яка побудувала в південній частині цієї країни вишкільні табори і пункти опору, звідкіля нападають на зайняту ізраїльтянами територію, а ізраїльські військові частини переводять контратаки на територію Ливану.

Уряд в Бейруті не може протиставитися ні одним ні другим, бо ливанська армія дуже мала і слабо озброєна. До того ливанці вважають, що воюючі сторони прийдуть до переконання, що колись можуть вони зустрітися в цій невтральній країні і погодитися.

Деякі сирійські політики твердять, що Ливан був колись частиною Сирії і мусить з нею з'єднатися. Також деякі жиди вважають Ливан за частину історичного Ізраїлю.

Ще так недавно називано Ливан Швайцарією Близького Сходу. Тепер Ливан тремтить за своє існування і переходить урядові кризи. Але туристи не турбуються політичним напруженням і відвідують цю країну.

Поблизу Бейруту знаходиться чинне до пізньої ночі казино. В деяких його приміщеннях надає радіо останні вісті про збройні сутички на південному кордоні, але учасники не дуже тим переймаються, бо знають, що казино не є об'єктом ізраїльських відплатних рейдів.

Донедавна Бейрут був „гончарським кругом" для золота Близького Сходу. Практично всі володарі нафтових держав, королі і шейхи, непевні своєї влади, для забезпечення собі майбутности мали свої конта в ливанських банках. Тепер деякі з них переказують свої конта безпечним швайцарським банкам, дармащо у тих банках нижчі відсотки.

Перед війною 1967 року побудовано в Бейруті кілька хмародерів. Деякі з них ще не викінчені, бо фінансисти стоять на становищі, що доки існує воєнне напруження, всякі інвестиції в Ливані є грою щастя.

ОБОВ'ЯЗКОВЕ ВИВЧЕННЯ РЕЛІГІЇ В ПАРОХІЇ БЛАГОВІЩЕННЯ

Філядельфія. — З неділі 18-го жовтня в парохії Благовіщення Пречистої Діви Марії на Мелроз Парк у Філядельфії розпочалось одногодинне щотижневе навчання релігії для всіх дітей парохії, включно з тими, які ходять до американських публічних шкіл. Навчання відбувається кожної неділі від 11 до 12 г., в перерві між двома Богослуженнями. Це нововведення запровадив парох о. д-р Константин Бердар. На першій лекції, під час якої зміцнюється також знання української мови, було близько 40 дітей. Навчання відбувається в гарній залі нової, модерної церкви.

Валентин Шагай

„ЖИДІВСЬКА ПОВІСТЬ"

(2)

Жидівські юнаки казали, що треба втікати до Америки, країни просвіченого демократизму, інші приставали до комуністів, ще інші шукали виходу в культурно-освітній роботі або в поміркованому сіонізмі. Ці останні стидалися самого слова „націоналіст".

Коли такі юнаки, як Сролик, вбиралися в однострої і вивчали зброю, жидівська вулиця приймала їх із насміхами. В очах консервативних жидів вони були зрадниками, що заразилися чужим духом. Таких молодих жидів, що рішили боротися, була меншина, але ця меншина вчинила глибокий перелім. Вона взяла на себе обов'язок служити народові.

„Це неважне, — говорив Сролик, — що жиди не мають спільної мови, власної території і взаємного порозуміння, вони все ж таки творять одну сім'ю. Виленські жиди говорять різними мовами. Литву вважають своєю батьківщиною. Треба їм відкрити очі. Нарід завжди буде зв'язаний із своєю минувшиною, від якої не може відірватися, щоб не втратити свого лиця, не перестати бути собою".

В 1930-му році з декількома виленськими молодими жидами передерся Сролик до Ізраїлю. Документів вони не мали і не просили дозволу в англійців, які правили їх країною, і в сіоністичних організацій, які тоді видавали британські документи й вербували здатних під зброю — для альянтів. Отже, були ті хлопці нелегальні подвійно: і супроти чужих і супроти своїх.

Жаботинський не хотів ділитися владою ні з англійцями, ні з арабським муфті, пізнішим союзником Гітлера. Програмою Жаботинського для жидівської молоді було: „Вчіться стріляти, не ждіть аж вас переріжуть, утікайте з країв, де вас ненавидять, визволяйте рідний край, не кидайте очима вліво-вправо, зосереджуйтеся в одну політичну цілість. Рідний край не купити за гроші, і навіть самопожертва замала, поки не буде в нас сили й рішучости заплатити за нього кров'ю."

В Европі жиди стали організувати терористичні організації „Бетар". В Польщі „Бетар" мав сотні відділів. Вступаючи до цієї організації Сролик склав під жидівським національним прапором таку присягу: „Посвячую своє життя для воскресіння жидівської держави з жидівською більшістю по обох берегах Йордану — на схід і захід. І подкоряю інтересам цієї держави свої особисті інтереси, інтереси своєї сім'ї й інтереси партії. Іврет (гебрейська мова) буде мовою моєю і моїх дітей, як на батьківщині, так і в діяспорі. Силу своєї руки віддам для оборони свого народу, і тільки для його оборони. І буду змагати до осягнення цієї цілі в усіх своїх думках, словах і ділах, бо я — царського роду. Куди б не кликав мене „Бетар" — у леґіон, на роботу, на батьківщині й у діяспорі, близько й далеко, я прийду. І буду послушний законам „Бетару" і наказам його командантів, як голосові власної совісти, бо закон „Бетару" — відгомін моєї душі, а його команданти покликані мною. І цю присягу з її сімома заповідями я складаю з повною свідомістю своєї відповідальности".

У 1935 році „Бетар" висилав у Вильні нічні патрулі проти антисемітів, боровся з „ендеками". Восени того року в бійці з жидівськими студентами був ранений і пізніше помер від ран польський студент. „Бетар" у жидівські свята відбував парадні походи, в яких брали участь сотні людей з двома оркестрами і прапорами. Увечері верталися вони із смолоскипами. На них нападали бундисти й комуністи, бо вид жидівської молоді із зброєю розлючував їх. Вони називали учасників походу фашистами. Натомість діти бралися за руки і кричали: „Жаботинський — рош-бетар хай в'якаєм!" („Жаботинський — голова „Бетару" — хай живе!")

Сролик став членом штабу виленського гнізда „Бетару", дістав титул „кцін нєцивут" (офіцер крайової команди „Бетару") і був приділений до Жаботинського, як його адьютант.

Сролик багато читав. Марксизм уважав границею, на якій закінчується сіонізм. За фахом був він учителем. Ще в гімназії заприязнився був із учителем математики, Зільберманом. Сролик-Епштайн у мундурі „Бетара" був для Зільбермана помилкою жидівської історії.

Одного разу запросив Зільберман Сролика до себе, нібито для того, щоб допомогти йому в математиці (Сролик був слабий у математиці). „Ти — загадка для мене. Що ти робиш у цьому фашистському мандурі? Ти хлопець культурний, інтеліґентний, як можеш там видержати?" — питався Зільберман. — „Мої товариші, може, не дуже освічені, це прості собі жиди, але вони хочуть жити і хочуть жидівської держави. Що в цьому злого?" — відповів Сролик. — „Що тобі прийшло до голови? Яка держава тобі сниться ?Навіщо тобі держави? Три мільйони жидів у Палестині, три мільйони в ній і залишаться. Хочеш їм допомогти? Відкрий очі і дивись: на яку бурю заноситься у світі, на яку революцію?" — „Я сіоніст, — сказав на це Сролик. — Ми хочемо, щоб у жидів було все нове: нове небо, нова земля, нова мова, клімат, нові поняття, економіка, психологія. Це, власне, і є найвеличніша революція. Думаю, ніякий нарід у світі такої не мав, а ми її вчинили".

„Сролику, що ти говориш, що ти плутаєш! Революція — діло світове, а ти далі свого жидівського носа не бачиш! Невже це про нас, жидів, ідеться в цій справі? Власне ті світові добродії нас і похоронять, і навіть не скривляться. Спам'ятайся, куди ти зайшов! Ви, сіоністи, наче маленькі діти, чого ви злякалися? Антисемітів? Гітлера? Коли вовк виходить із лісу, діти біжать у хату. Мисливець бере рушницю в руки й іде назустріч вовкові. Ви, сіоністи, тікаєте від вовка за три моря і думаєте, що він вас не знайде в Палестині. Але є на світі мисливець, який не боїться вовка. Він уб'є вовка. Знаєш, хто цей мисливець? Червона армія! А ти дурницями займаєшся!"

„Хай Господь рятує нас від вовка й мисливця!" — усміхнувшись, сказав Сролик. — „Ти думаєш, араби в Палестині зрадіють вами? Почекайте, напитаєте ви собі біди!" — „Не страшніші нам араби від наших сусідів у Литві й Польщі, — відповів Сролик. — Не знаю, що вийде з наших старань. Одне знаю напевно, що поразка нашого руху буде також вашою поразкою, пане Зільберман."

„Що це? Погроза?" — „Не погроза, лише осторога. Всіх нас в'яже спільна доля". — „Слухай, на Литві ростуть бараболі, а не помаранчі, і мені жаль, що такий бараболеїд, як ти, затужив за помаранчами. Не для нас цей буржуйський овоч! Залиши помаранчі, Сролику!" — „А в мене для вас є інша пропозиція, пане Зільберман, — завважив Сролик. — У вас троє дітей. Який їх буде кінець? Виростуть на комуністів. Світ широкий, багато в ньому різних доріг. Не послати б вам вашого старшого хлопця в Ізраїль? На всякий припадок. Я готов йому допомогти виїхати нелеґально. Хай там у кібуці поживе, побачить". Ця пропозиція розвеселила Зільбермана. — „Ти, Епштайн, непоправний! Щоб я посилав свого сина до сіоністів? Помагати їм служити інтересам британського імперіялізму? Не дочекаються вони!"

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ В ГАРВАРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Омелян Пріцак

ГАРВАРДСЬКА КАТЕДРА УКРАЇНОЗНАВЧИХ СТУДІЙ

Створення першої катедри українознавчих студій в Гарвардськім університеті започаткувало щось зовсім нове в українській спільноті, щось не зовсім ясне — бо досі нечуване.

Тому воно — ясна справа — спричинило різні реакції, дискусії, побоювання, а то й прямі наступи.

Очевидно, це цілком нормальне явище, і власне оте широке зацікавлення такою, на перший погляд, ізотеричною справою як наука, доказує, що наука про Україну в українській спільноті уважається основною і дуже важливою.

В чому полягає новість?

Поперше, на катедру українознавчих студій зібрано шістсот тисяч долярів, отже суму грошей, якої українська спільнота не тільки на еміґрації, але й в краю ніколи не посвятила не то на одну катедру, але на українознавчі студії взагалі.

Подруге, оця велика сума грошей не розплилася в повітрі, а залишилась і залишиться недоторканою назавсіди. На покриття річних бюджетів катедри вживається і вживатимуться повсякчасно тільки відсотки. Значить, ця перша катедра українознавчих студій, хоч дорого прийшлася українській спільноті країни нашого поселення — забезпечена на вічність. Це знову ж ґарантує катедрі незалежність, плянування на десятки років, а разом з тим постійність, тобто тверду основу, без якої жадна наука не може нормально розвиватися. Досі ніколи не було в Україні університетської катедри, що була б постійною та незалежною. В ті короткі часи, коли українська наука могла на рідних землях розвиватися (Львів 1894-1914; Київ - Харків - Одеса 1924-1930), існували там тільки створені та субвенціоновані даною державою катедри, які разом з даним режимом переставали існувати.

Потретє, катедра не віддана у відання української еміґраційної установи, а є частиною системи найстаршого і найбільш авторитетного американського університету.

Цей момент вимагає пояснення, бо його не раз роблять „контроверзійним", при чому тут часто йдеться про людей із кругів, що в краю належали до прошарку науковців та культурних діячів. Відносно їх патріотизму та жертвенности не може бути ніякого сумніву, але вони так задивлені в минуле, що затратили здатність дивитися вперед.

Хвиля політичної еміґрації 1949/50 рр. створила нову епоху в житті американської України. В її артерії влився елемент повний запалу і відданости українській справі, який у скорому часі зробив із Ню Йорку, Філядельфії, Чикаґо, Дітройту, Клівленду і т.д. український (переважно галицького типу) політичний, громадський, економічний і культурний центр у стилі українського Львова 1920-30-их років, або принаймні Станиславова, Перемишля, Тернополя і т. д.

Майже всі громадські, політичні, економічні, культурні, наукові, а то й спортові організації старого краю були відґальванізовані в новому світі. Частина книжкової продукції тих років була перевидана. Але з того часу пройшло більше як двадцять років. Підросло вже виховане, а то й народжене тут покоління. Життя показало, що те, що було у 1920-30-их рр. у краю, не можна було копіювати у 1950-60-их рр. в Америці, у цілком відмінному середовищі, при чому без цілковитого знання отого іншого середовища, критеріїв його вартости, життьового стилю. А при тому — всі копії залишаються копіями, далекими до сили оригіналу.

Гірка правда в тому, що діти нюйоркських, чикаґських, філядельфійських і т.д. львов'ян чи тернополян уже не можуть жити тими самими ідеалами, критеріями вартостей, що їх батьки. Для них Львів є цікавий, але їх батьківщина Ню Йорк, Філядельфія, Чикаґо. Вони вже не політичні еміґранти — а громадяни Америки.

Тому для них важливіші в першу чергу американські мірила вартостей, при всіх їх більшій або меншій любові та сантименті до країни їх батьків. Це не якась спеціяльно українська трагедія, спричинена такою чи іншою ворожою інтриґою, а нормальний у цьому світі розвиток справ, доля всякої еміґрації.

Старокрайові, традиційні інституції, які виникли й розвивалися у своїх неповторних обставинах, як такі, не могли закоренитися на новій землі — можна порівняти їх із виврослим деревом, яке пересаджене на інше місце, при чому ще в іншій країні, не може розвинутися, а всилу законів біології мусить засохнути.

(Закінчення на стор. 4-ій)

Проф. д-р Омелян Пріцак
голова Гарвардського Комітету Українських студій і голова Наукової Ради ФКУ.

ЧОМУ ТРИ УКРАЇНОЗНАВЧІ КАТЕДРИ В ГАРВАРДІ?

Поставлене в заголовку питання, яке часто нуртує в громаді, треба поділити на дві частини, а саме: чому потрібно аж три катедри і чому всі три вони мають бути сконцентровані якраз у Гарвардському університеті? Тим більше, що в Америці є багато інших університетів, де не шкодило б мати катедру.

Кожному, хто хоч трохи орієнтується в ситуації, відомо, що в університетах та інших наукових установах окупованої України найбільше упосліджені дисципліни — це українська історія, література і мовознавство, себто ділянки, за якими будуть закріплені пляновані три катедри.

Ось найновіший приклад: київське видавництво „Вища Школа" заплянувало випустити 120 назв підручників на 1970-71 рік. Але між ними немає ні одного підручника з наведених упосліджених ділянок україністики (див. „Радянська Україна" з 4-го вересня ц.р.). Це не випадок, що в університетах України немає катедр історії України, є лише катедри історії т. зв. УССР. Дослідникам в Україні не дозволено розробляти тем, що торкаються ранньої доби української історії Київської Руси, бо на цю добу мають монополь Ленінград і Москва.

Чи не сором московським покровителям „суверенної УССР" і їх прихвостням українського роду за те, що одиноку в світі постійну катедру історії України українці змушені були заснувати далеко поза межами поневоленої батьківщини в Гарвардському університеті в Америці? Значення цієї катедри легше зрозуміти саме тепер, коли уряд Західньої Німеччини намагається припинити діяльність таких американських установ на своїй території, як Інститут для вивчення історії СССР, Радіо „Свобода" і „Вільна Европа". Припинення українських радіопередач в Еспанії та інші обставини не віщують нічого доброго для можливостей і самого дальшого існування українських наукових і громадських установ у країнах Західньої Европи.

Двадцяте століття в науці можна назвати добою спеціялізації. Колись такі велетні енциклопедичного знання як Іван Франко чи Михайло Грушевський могли бути і добрими знавцями української літератури, і неперсічними науковцями в ділянках української історії чи мовознавства. Нові відкриття, джерела, методи та інше в наш час такі колосальні, що одна людина фізично не спроможна бути в один час і добрим істориком, і добрим мовознавцем, і добрим літературознавцем. Тому університетські чинники, українські й не-українські, визнали за необхідне творити окремі катедри для кожної з названих ділянок україністики.

Коли мова про американські університети, то тут вивчають дану країну або простір зі становища кількох основних дисциплін: досліджують мову, історію, літературу, економіку та інші аспекти даної країни. Це т. зв. міждисциплінарний підхід, що його застосовують центри російських, близькосхідніх та інших студій. Отже, коли хочемо, щоб українська правда-наука прийнялася в американському світі, мусимо її подавати в спосіб, який загально прийнятий в американських університетах.

Інша вимога, чому всі три катедри мусять бути сконцентровані в одному університеті — це практичний момент, який находить аналогію у факті, що американська автомобільна індустрія зосереджена в одному місті — Дітройті. Було б безглуздям і фізичною неможливістю для менажера компанії Форда чи Дженерал Моторс роз'їзджати у всі кінці Америки кожного разу, коли виринає запотребування на певного спеціяліста-інженера чи механіка або іншого фахового робітника, машини чи частини, не згадуючи інших складних технологічних моментів.

Досліджуючи минуле, історик потребує частих консультацій і обміну думками з мовознавцями і літературознавцями, при читанні документів, які написані мовою даної доби, незрозумілою у її н'юансах і структурі не-спеціялістові. Маючи три катедри в одній університетській системі, ми дамо студентам можливість контакту з колеґами з інших дисциплін, яких проблеми зазублюються, і заощаджуємо кошти на поїздки, переписку і придбання спеціялізованої бібліотеки. Такі видатки були б утроє вищі, коли катедри були б створені в трьох різних університетах.

(Т. Б.)

ФІНАНСОВИЙ СТАН ФКУ

До ФКУ вплинуло від початку кампанії по кінець червня 1970 р.	$ 712,175.38
Передано до Гарварду на конто ФКУ	651,645.00
В банках, на щадничих контах ФКУ	51,611.72
Адміністраційні видатки	8,611.66

ПЕРШІ ДОКТОРАНТИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ГАРВАРДІ

Любомир Гайда

Орест Субтельний

Григорій Грабович

ГАРВАРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ І УКРАЇНА

(Репортаж)

Коротко про Гарвард

Півгодини лету з Нюаркського летовища (після майже години очікування відлету в літаку, в дощову погоду) - і представник „Свободи" та молодий студент Юрій Вірт, стипендист УНСоюзу з журналістики і співробітник „Українського Тижневика" — вже в Бостоні. Відносно невелика віддаль від Ню Йорку, але інші обличчя, акуратніше зодягнені люди, звучніша англійська мова. Рухлива таксівка котиться мокрим шляхом, і чим ближче до сусіднього з Бостоном міста Кембріджу, тим більше на вулицях молоді. Це студенти Гарвардського коледжу і Гарвардського Університету, а їх понад 30 000 душ. Такій імпозантній кількості студентів відповідає і кількість професури, понад 7 000 осіб, при чому, понад 75% — це „імпортовані" спеціялісти, вибрані з вибраних знавці своїх ділянок з Европи й ін. континентів світу. Між ними і проф. д-р Омелян Пріцак, до якого прямуємо, запрошений Гарвардом з Зах. Німеччини, з Гамбурзького Університету — керівник Гарвардського Центру Українських Студій.

Гарвардський Університет найстаріший у ЗСА і з найкращою, світовою академічною маркою. Міститься в Кембріджі, поблизу Бостону, заснований в 1636 р., названий на честь Джона Гарварда, який віддав йому половину свого майна. Цей університет не є державним закладом, хоча держава часто звертається до нього за порадами, плянами, відомостями. Гарвард має 10 факультетів, його бібліотека переходить 6 мільйонів томів.

Совєтська „Українська Радянська Енциклопедія" в 3-му томі подала, що при Гарварді „діють так зв. „дослідні центри" — Центр Досліджень по Середньому Сходу, Російський науковий центр та ін., які, — на думку „УРЕ" і тих, які ту енциклопедію партійно цензурували, — „обслуговують експансіоністсько - колоніяльні інтереси американського імперіялізму та шпигунські органи ЗСА"...

Насправді Гарвардський Ун-т не можна обвинуватити в якомусь „правому" ухилі (скорше в дечому там виявляється лібералізм). Найточнішу ж характеристику того велетенського корабля науки можна було б, здається, дати одним словом: наука, і то на найвищому рівні.

Гарвардський Центр Українських Студій

Гарвардський Університет має світову марку, і вже сам факт поєднання з тією маркою прикметника „український" дає нашому національному імені світовий розголос.

Чи треба переповідати факти, як вільна трудяща українська людина дійшла до Гарварду? Варті найкращої поеми члени Союзу Українських Студентів Америки, СУСТА, а вже особливо мґр С. Хемич і Ю. Тарнавський, які в 1957 р. започаткували збірку на Фонд Катедри Українознавства. Ще не було ні плянів, ні перспектив — було тоді лише бажання знайти десь точку, щоб говорити Америці й світові об'єктивну правду про Україну, яка і в XX віці ще перебуває в колоніяльному стані. У минулому переважно селяни, нині — робітники і службовці, першими почали відгукуватись на заклик студентів-патріотів. Після першого важкого п'ятиріччя розпочався справжній рух серед української спільноти в Америці, була створена ударна група збірщиків на Фонд Катедри Українознавства, що його очолив мґр Степан Хемич; видатну допомогу подала в цьому ділі „Свобода" й ін. українська преса, почала відгукуватись і інтеліґенція та наші промисловці, між якими п. Олексій Воскобійник із Стейт Коледжу, Па,, власник будівельної фірми, сам вніс гетьманську пожертву у висоті 5 000 долярів.

У 1967 р. ФКУ з Академічною Радою схвалив запропонований проф. Омеляном Пріцаком плян: створити Центр Українських Студій при Гарвардському Університеті. В 1968 р. Гарвард одержав від українців і американців українського роду 600 000 дол. і так була відкрита перша Катедра Українознавства при Гарварді. Заплянoвано ще дві і на їх завершення — Український Інститут.

Все здасться простим і самозрозумілим. Але історик згодом розповість не лише про труднощі зібрати значні фонди, а й про певні труднощі в самому Гарварді, які довелося проф. О. Пріцакові тактовно й дипломатично перемагати, прокладаючи український шлях до одного з найвидатніших центрів світової науки.

Відвідувачі легко знайшли серед чудових ансамблів модерних і давніх, гармонійно поєднаних будов Університету, великий дім серед дерев, де міститься Центр Українських Студій. Бажаючі — як жертводавці, так і зацікавлені студенти, мають точну адресу:

Harvard University
Committee on Ukrainian
Studies, 1737 Cambridge St.
Cambridge, Massachusetts
02138.

Невелика вхідна кімната число 208 (в Гарварді просторно лише у велетенських читальнях та бібліотечних залях, з відділами для докторантів та окремими кімнатами для праці професорів), заставлена столиками з друкарськими машинками, українськими й англійськими, а далі — кімната, в якій працює проф. О. Пріцак. Але тут — лише частина „української території" в Гарварді, про що далі.

Знайомимось: проф. д-р Омелян Пріцак, керівник Центру, один із кращих світових знавців історії і мов Сходу, турколог, член Академії Наук Туреччини, член-кор. АН Фінляндії, член Королівського Азійського Т-ва Англії, почесний член Урало-Алтайського Т-ва в Зах. Німеччині, почесний д-р Гарвардського Університету, автор праць, що їх широко цитують і за залізною заслоною. Йому заледве минула 50-ка, енерґійний, рухливий і, чого не можна очікувати від першого-ліпшого науковця — темпераментний. Як фахівець, він викладає в університеті 4-6 годин на тиждень, а решту часу (це загальна політика Гарварду щодо професури) прославляв своїм науковим дослідам. Він має найвищу платню в цьому університеті, і міг би собі „спокійно жити", коли б не мав бажання прислужитись великій справі — інтеґрації України й науки, як рівної серед рівних, у світове коло народів.

Знайомимось з молодою асистенткою п-і М. Бачинською, редактором англомовних „Новин Укр. Гарвардських Студій", яка закінчила Пенсильвенійський університет і університет Тафт-а; з п. Дмитром Николенком, чи не єдиною людиною старшого віку в цьому центрі — українським секретарем Комітету; з п-і Оксаною Грабович, яка раніше студіювала в Краківському університеті, а тепер при Катедрі Українознавства вивчає етнографію Лемківщини (її чоловік, Григорій Грабович викладатиме українознавство, замість проф. Зелінського, який не зміг прибути з ЧССР на виклади). Особливо було приємно розмовляти українською мовою з молодою студенткою Лізою Крон, з Північної Каролайни, американкою німецько-англійського роду, яка в Українському Центрі вивчає мову й літературу. Знайомимось і з молодим студентом Орестом Субтельним, докторантом: він щойно повернувся з Франції, де на відрядження Центру вивчав „Щоденник" Орлика та ін. історичні матеріяли. Ці молоді люди — є першими паростками того великого дерева української науки, що його посадили трудящі українські руки в Гарварді. Треба нових вкладів, треба докупити площі-землі під такі нові українські „дерева життя".

Катедра Українознавства та її дві майбутні сестри, завершені Українським Інститутом у Гарварді — це щось нове в американській системі високошкільного виховання, яке не завжди дбає про тяглість. Коли Америці потрібно науковця — його запрошують з інших країн світу. Проф. д-р Омелян Пріцак стверджує, що в умовах поневолення української науки в Україні й перерви тяглости виховання українських учених на найвищому рівні — Катедри Українознавства, три катедри забезпечили б випуск фахівців-науковців з історії України, мови й літератури, а Український Інститут дав би змогу таким фахівцям одержати відповідне до американського рівня матеріяльне

Гарвардський Ун-т — 2

забезпечення та змогу науково працювати в своїх ділянках. Тому вони необхідні.

32 000 долярів

Якщо українська громада зуміє відірвати від своїх потреб (і не завжди дійсно потреб) та зібрати по змозі скоро 600 тис. долярів для фундації другої Катедри Українознавства, то українці виграють приблизно 400 тисяч долярів.

Справа в тому, що тепер для закладення Катедри в Гарварді потрібно майже один мільйон долярів, але з Ректоратом Гарвардського Університету Фонд Катедри Українознавства і Центр Українських Студій заздалегідь склав умову, що наступні дві катедри будуть коштувати лише по 600 тис. долярів — за ціною з минулих років. Це дуже великий фінансовий виграш. Однак, відкладати із збіркою не можна, адже треба вже тепер плянувати розбудову Центру, набір студентів, видавничу діяльність, поширення Української Бібліотеки в Гарварді, зайняття для майбутніх молодих наших учених, творення для них варстатів праці.

„Більшість українських плянів кульгають, бо немає доброго плянування", — каже проф. О. Пріцак. Живемо в світі бизнесу, який вимагає насамперед вивчення „ринку збуту" (це стосується й науки), можливостей збуту, запотребувань, способів реклями тощо. Все це продумано в Центрі Українських Студій, все враховано і зважено наперед: „Ми маємо що „продавати" світові, але „товар" треба відповідно підготувати й опакувати: американський ринок науки візьме українську проблему, як одну із світових проблем, коли українська наука вийде з власних меж і підключиться до наук світових, на найвищому рівні". Проф. О. Пріцак стверджує, на основі свого великого досвіду: „Американців можна переконувати тільки документами, а не сантиментами". „Заяви й декларації, не підперті документами, йдуть до коша автоматично, хоч би і яка була правда в них висловлена". „Українська історія, мова, література, взагалі наука перебувають в ізоляції — треба вийти з того ґетто, і тепер ми маємо найкращий трамплін — Гарвард".

Український Центр диспонує кругло 32 тисячами долярів річно — з рамени першої Катедри Українознавства. „Такої сталої і щорічної суми українська наука ще не мала", —каже проф. О. Пріцак і подає докладні відомості, куди який цент було видано. Він працює безкоштовно, але для візитуючого професора вже можна видати до 12 тис. дол. Кругло 5 000 дол. видано на розбудову української бібліотеки, придбання книг, мікрофільмів, тощо (приміщення дає безкоштовно Гарвардський Університет, і то приміщення без обмежень, хоча сам Університет не має його занадто багато): кругло 5 000 дол. пішли на видавничі справи, бо треба було заплатити авторам, машиністці для переписування, коректорові тощо. Щоб уникнути більших видатків, керівник Центру із своїми співпрацівниками вирішив видавати книжки не з рамени Гарварду, а тільки з його маркою „Гарвард Юніверсіті Пресс", але в Німеччині, де друк коштує дешевше, наслідки — такі ж добрі, і не треба вплачувати на кожне видання окремо по 1 000 дол. Так розумно господариться тут грошем, складеним громадою. Перша книжка, випущена Комітетом Українознавчих Студій (з усіх 15 запланованих), вже прийшла з Німеччини: це твір Федора Савченка про заборону української мови за царизму. Частина грошей іде на потреби студентів, частина на наукові поїздки за кордон. Між ін., плянується відрядження українського студента до Туреччини, для вивчення документів, що

(Закінчення на стор. 4-ій)

Під час відвідин в Гарварді. Стоять (зліва): Орест Субтельний, проф. д-р Омелян Пріцак і ред. Леонід Полтава
(світлив: Юрій Вірт)

ГАРВАРДСЬКА КАТЕДРА УКРАЇНОЗНАВЧИХ СТУДІЙ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

В Америці найдавнішим і найбільш авторитетним та найкращим університетом є Гарвард. Отже, щоб не марнувати українських грошей на неповносильні і без загальноамериканського авторитету установи, треба було докласти всіх зусиль, щоб катедра українознавства була власне в Гарвардськім університеті. Українська громадська наукова організація при всій жертвенності її теперішніх носіїв не може витримати конкуренції та запевнити вічність.

Але чується з цього приводу закид: як можна було віддати такі великі гроші чужій інституції!

Гарвардський університет є, безперечно, чужою установою для емігрантів, що приїхали уже із здобутою в краю або в Європі освітою. Але, як уже зазначено, їх діти є в першу чергу американськими громадянами. Для них американська установа — не може бути чужою. Вона така ж американська, як вони. Вони, як американці українського походження, мають на неї такі самі права, як американці англійського, французького, німецького, польського чи жидівського походження. Власне ми мусимо якнайсильніше підкреслювати оці наші природні права на наш Гарвард, щоб наші діти та їх нащадки зрозуміли оцю правду, як самозрозумілу.

Почетверте, українські дисципліни в системі Гарвардського університету мусять трактуватися інакше, як вони трактуються в школах українознавства. Перш за все вони не можуть бути ізольованими від світу: історія України мусить досліджуватися і викладатися в системі загальної історії. Критерії оцінки, що зобов'язують історика Англії, Франції, Туреччини, Польщі, Росії, Америки, мусять зобов'язувати і історика України. Історик української літератури мусить добре знати англійську літературу, мусить вживати тих самих кодів, критеріїв та оцінок, як історики европейських літератур — щоб подати не українцям та молодим американцям українського походження красу і вартість української літератури способом і мовою, яку вони розуміють.

Це спеціяльно важка справа із двох причин. З одної тому, що українська дослідницька праця від десятиліть не могла проходити нормальним шляхом, як це мало місце у всіх культурних народів. З огляду на це постала прірва поміж українською і світовою наукою. Дійшло до того, що обидві групи втратили спільну мову і одна з одною живуть у стані взаємного недовір'я. З другої ж — українська наука досі не мала ще сил вийти із своїх власних рямок, щоб охопити зором і дослідити не-український світ.

Тим то, на відміну від інших установ, українознавчий центр в Гарвардськім університеті мусить концентрувати свої зусилля на підготову і вирощування нового покоління науковців, що рекрутуються із найздібніших адептів науки, які засвоїли собі на найвищому рівні знання про поза український світ, щоб, вживаючи таких самих метод і критеріїв, могли поставити науку про Україну на міжнародну арену. При тому це повинно проходити органічно, не насильно і як самозрозуміла справа як для української, так і для світової науки.

Це знову ж веде до п'ятої точки: основне завдання катедри (чи як сподіємося катедр) не є „пропаґандивна" робота апостола якоїсь непризнаної релігії, а „пропаґанда" через наукові відкриття, які своїми незбитими арґументами змусять представників сумежних дисциплін переорієнтуватися, прийняти як самозрозумілу річ здобутки українознавчих наук. Усе так велося в наукових кругах, що не безплідні дискусії, обвинувачення чи горда самозарозумілість „посідача істини" — а зобов'язуючі наукові осяги здобували респект і признання для даної науки.

Не неґативний — а позитивний підхід. Не вистачить лаяти „вороженьків", треба виявити і подати тяжкою, кропітливою, але фаховою, дослідною працею позитивну розв'язку питання.

У всесвітнім фолкльорі спеціяльне місце займає тип „хитрого малороса", який старається хитро-мудро, без затрати коштів, усіх перехитрити. Вислід такий, що він перехитрює самого себе і остається позаду всіх і — з порожніми руками.

У модерному суспільстві наука і техніка займають домінуюче становище. Чим краща наука і техніка, тим кращі осяги. Але, як відомо, наука і техніка коштують багато грошей, з кожним десятиліттям більше.

Тоді як тому кількадесят років вистачило кількадесят тисяч на технічно „досконалий" літак, нині потрібно на те саме мільйонів.

Якщо ми хочемо, щоб наука про Україну була на такому рівні, як наука про Францію, Англію, Росію, Америку, ми мусимо дати тій науці таку саму матеріяльну базу. Тут, очевидно, малий літачок не зможе рівнятися із суперсонічним джетом.

Отже, ми мусимо за таку науку про Україну платити гроші, і то великі гроші, так само як за науку про Францію і Англію французи і англійці платять великі мільйони.

Ніхто нам задарма нічого не дасть. Сподіватися якогось чуда від стейтових чи федеральних властей, перехитрювати себе взаємно „по-малоросійськи" — дасть такі результати, які досі ми все мали: велике зеро, опінію жебрака-бунтаря, негідного бути нацією. Як у політичній сфері, так і в науковій ми мусимо закотити рукави, здобути фонди і, не оглядатися на те, що манна з неба спаде (вона напевно не спаде!), творити капітал і призначати його для тих справ, які для збереження українства найважливіші. Наука про Україну — це наша збірна пам'ять. Чим краще ми її розбудуємо, тим кращу пам'ять і знання себе матиме українська спільнота; українська політична і визвольна справа, тим краще вона буде озброєна, щоб не тільки перетривати време'я люте, але й почати новий суверенний період свого творчого буття.

Ми століттями сподівались на чиюсь поміч, якесь чудо. Історія повинна була нас навчити, що ніхто нікому задурно нічого не давав, не дає й не даватиме.

Якщо має існувати дійсна наука про Україну, то тільки тоді, коли українська спільнота її фінансово забезпечить.

З цього виходить, що „контроверзія", чи „тратити" свої гроші на катедри, чи хитро-мудро сподіватися стейтової манни є нереальною.

Якщо наука про Україну має бути поставлена на нормальні шляхи, тобто мати забезпечені на вічність катедри, бібліотечні фонди, фахових бібліотекарів, архівістів, кадри науково-дослідчих працівників, науково-дослідчий інститут, де відбувалася б оця творча праця, то треба на це зібрати оті мільйони, які потрібні, щоб те все було дійсністю.

Припадкові курси, викладані припадковими людьми, творять, правда, ілюзію, що щось робиться в ділянці українознавства, але більше не дають і дати не можуть.

Як хтось хоче мати добре авто, то мусить заплатити за нього кілька тисяч. Очевидно, можна мати авто за кількасот долярів. Але тоді це вже інша справа.

У XX-му столітті нація не може існувати, базуючись на старих, уживаних автах.

Вибір простий: або ми хочемо, щоб українська справа займала гідне і впливове місце у світі — тоді треба нам дбати, щоб наука про Україну була на відповідному рівні, або ми вдоволяємося своїми вживаними автами. Але тоді не нарікаймо, що про „нашу правду" ніхто знати не хоче. Якого знаряддя вживаємо, такі маємо вислідИ.

Отже, час оставити „хитрого малороса" і здобутися на те, щоб купувати добрий, першорядний товар, який, очевидно, буде і мусить мати високу ціну.

Наука, як термометр, вона має показувати точно температуру, а не тільки таку, яка є приємною для свого власника. Вона, як годинник, мусить будити свого власника в точно означений час, а не робити йому приємність, показуючи таку годину ,в якій йому хотілось би встати. Вона, наука, це — табличка множення, яка при всіх обставинах і в усіх політичних системах дає такі самі відповіді.

Найбільша прислуга, яку українознавча наука може дати українському народові у його змаганнях за державну незалежність — є знання про Україну в усіх аспектах українського „я", історії, культури, мови, літератури, політики, економії і т. д. — знання з точністю термометра, прецизією годинника та невблаганністю таблички множення.

Гарвардський університет інформує про діяльність Центру Українських Студій

Кембридж, Масс. — Преса й радіо Гарвардського університету, які обслуговують понад 30 000 студентів університету й коледжу, вже не раз приділяли увагу Центрові Українських Студій при Гарварді, що його очолює проф. д-р Омелян Пріцак. В університетській радіопрограмі минулого тижня була довша згадка про створення при Центрі Українського Бібліотечного Семінару, у будинку „Вайднер Лайбрері". В кімнаті ч. 714, працівники Центру Українських Студій почали концентрувати рідкісні й важливі українські та українознавчі видання. Такого Бібліотечного Семінару не мають у Гарварді, наприклад, відповідні центри російських, польських та ін. студій. Ще в травні 1970 р. „Гарвард Юніверситі Газет" помістила велику вістку під н. „Українські Студії поширюють бібліотеку й видавничу справу", зазначуючи, що Центр Українських Студій вже розпоряджається бібліотекою в 10 тисяч томів; згадано також про запляноване англомовний випуск „Рецензії" на совєтські видання з України. „Центр має за завдання зібрати 3 мільйони 800 тис. дол.", для створення другої й третьої Катедр Українознавства й завершення їх Українським Інститутом. Дотепер, — писала гарвардська газета, — американці українського походження вже зібрали понад 600 тис. дол. Проф. О. Пріцак, керівник Комітету Українських Студій, висловив надію, що до кінця 1970 року сума пожертв від українців зросте до одного мільйона долярів". Інформація ілюстрована видавничим знаком Центру, виконаним маестром Яковом Гніздовським: над стилізованим зображенням Києво-Могилянської Академії з 17 сторіччя є гасло Гарварду: „Верітас" — „Правда". Також у виданні "Harvard Graduate Society" з 18 травня ц.р. була довша вістка про розвиток першої Катедри Українознавства при Гарварді. Редакторка англомовного „Гарвардського Вісника Українських Студій" п-і Марія Бачинська підготовляє тепер новий інформаційний матеріял для гарвардської преси.

5-літній видавничий плян Комітету Українських Студій у Гарварді

Кембрідж, Масс. — У „Гарвардській Серії Українських Студій" впродовж наступних п'яти років має вийти багато оригінальних праць, передруків рідкісних книг українською мовою та книжок різними мовами з українознавства. Первісткою в тій серії є велика книжка Федора Савченка „Заборона Українства, 1876 р." — передрук з виданої й швидко забороненої в Україні праці з 1930 р. Книжка вийшла друком у Зах. Німеччині, з позначенням Гарвардського Університету, що відчиняє цьому виданню двері до світових дослідних центрів, бібліотек і вищих навчальних закладів. Керівник Центру Українських Студій професор Омелян Пріцак повідомив, що в п'ятилітній видавничий плян включені видання на такі теми: бібліографія, антології й підручники з української історії, мови й літератури, історичні документи, оригінальні праці сучасних авторів та передруки й перші публікації найважливіших праць українських авторів, між ними: Дмитра Дорошенка, Євшана-Федюка, Михайла Грушевського, Ярослава Пастернака, Михайла Слабченка й ін.

Напливають грошові пожертви до ФКУ на другу українознавчу катедру в Гарварді

(Список Ч. 1. д.)

Клівленд і околиця:

Д-р Ярослав Мігайчук — 1,000.00, інж. Василь Лагошняк — 1,000.00, Євген Наливайко — 500.00, д-р В. Іванович — 200.00, Альберт Флейтута — 150.00, по 100.00 долярів — д-р Д. Шевчук, И. Ікавий, С. Дубик, М. Сеник, Гарри Кішель.

Дітройт:

Дарія Пісецька — 1,000.00, інж. Іван Панчак — 800.00, д-р Микола Гнатчук — 500.00 ,д-р Валентина Савчук — 400.00, Марта Віхорек — 300.00, Ігор Коцур — 200.00, по 100 дол. — Роман Будзяк, інж. В. Гнатчук, А. Миринюк, М. Мулєр.

Чикаго:

Д-р І. Рудавський — 1,000.00, д-р Жидяк — 1,000.00, Укр. Студент. Громада — 520.00, Укр. Щадн. — Позичкова Спілка „Певність" — 300.00, по 250.00 дол. д-р Ярослав Коковський, д-р Ярослав Кокорудз, Укр. Щадниця „Самопоміч", по 100 дол. — Б-во св. Володимира, Б. Михайлович, Ю. Саварин, д-р О. Фольварків.

Ню Брансвік:

По 100 дол. — всч. о. крилош. Василь Танчак, інж. Яр. Букачевський, Іван Павлов, д-р О. Ратич, Б. Тарнавський.

Бєффало:

Д-р Євген Стецьків — 500.00, по 100 дол. — І. Голобут, В. Шарван, С. Шиплявий.

Ютика:

Д-р Б. Гарбовський — 300.00, по 100 дол. — д-р В. Когутяк, Б. Козій, В. Башицький, прибуток з імпрези ФКУ — 696.00.

Перт Амбой:

Всч. о. монс. С. Сулик і Укр. Катол. Церква (парохія) по 100 долярів.

Ню Йорк і околиця:

Иосиф Іванів — 200.00, Антін Яцків — 150.00, по 100 дол. д-р Я. Падох, Н. Симчишин.

Ню Гейвен:

І. Голембйовський — 300.00, М. Чайківський — 150.00.

Д-р Михайло Логаза із Сиракюз — 200.00, Зінаїда Радченко із Сан Дієго — 300.00, всч. о. А. Назаревич із Віллімантик — 100.00, Михайло Марків з Батлер — 300.00 дол.

Примітка:

В цьому списку не подано одержаних пожертв у висоті меншій як сто долярів, бо жертводавці сплачують їхні зобов'язання ратами, то й сума їхньої пожертви часто міняється.

Багато із поданих в цьому списку жертводавців вплатили їхні пожертви до ФКУ вже вдруге а то й втретє. Готується до друку виказ Меценатів і Добродіїв ФКУ і там подасться біля прізвища жертводавця разом додану повну суму його пожертви.

Організаційною мережею ФКУ охоплено 54 українські громади

За інформаціями керівника Фонду Катедри Українознавства мґра Степана Хемича ,організаційною мережею ФКУ дотепер охоплені 54 українські громади в ЗСА, а всіх представників ФКУ в цілій країні на кінець серпня було 376 осіб. З вересня розпочалась пожвавлена збірка на Фонд Катедри Українознавства, з наміром довести зібрану суму пожертв до кінця 1970 р. до одного мільйона долярів. Здається, наймолодшим жертводавцем на ФКУ є 10-літній Мирон із Янґставну: він повідомив представника ФКУ, що вже зібрав 20 дол., як першу рату на ФКУ, та буде старатись довести свою пожертву до 100 дол. Для доброї справи Мирон передав на Фонд навіть ті 10 дол., що їх одержав від батьків з нагоди дня народження. „Обіжник Фонду Катедри Українознавства" ч. 52 інформував, що в Піттсбургу живе майже 13 тисяч жидівських родин і вони постановили впродовж місяця зібрати на потреби Ізраїлю 5 мільйонів долярів, а для проведення збірки заангажували одну тисячу людей. В „Обіжнику" сказано: „Нам також потрібно мати одну тисячу представників ФКУ".

ГАРВАРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ І УКРАЇНА

(Закінчення зі стор. 3-ої)

стосуються України. Для цього п. О. Субтельний вивчає турецьку мову та її відміни, навіть відміни в письмі, адже це документи минулого, йому допомагає в цьому проф. д-р Омелян Пріцак. „Ми творимо тут центр української науки і, одночасно, варстат праці для науковців", — каже він, додаючи, що всі фінансові розрахунки, в межах бюджету, провадяться на висоті американських платень: „Не може бути такого становища, щоб була одна платня для „світу", а інша — для української науки", так зв. „українська платня", за яку не можна й вижити"...

До складу Комітету Українських Студій, очолюваного проф. О. Пріцаком, входять: проф. Горас Лянт, — голова Департаменту слов'янських мов і літератур, проф. Ігор Шевченко, проф. Віктор Вайнтрауб, проф. Ричард Пайпс. Ніхто не накидає Центрові Українських Студій у Гарварді плянування наукової і дослідної праці, того чи іншого використання бюджету. Наукова Рада при ФКУ може, напр., суґерувати науковця, якого мали б запросити на виклади для студентів українознавства, як це було з проф. О. Оглоблином; дирекція Центру може його схвалити, чи ні, але в даному випадку остаточно вирішує справу відповідний Факультет Гарвардського Університету. Це — єдине право, що собі забезпечує Гарвард, але воно всюди однакове в академічному світі у вільних країнах.

Треба ствердити, що 32 000 дол. — не надто велика сума, але її використано в фінансовому році в Центрі Українських Студій якнайбільш доцільно й ощадно.

Український Бібліотечний Семінар

Такого не мають у Гарварді ,наприклад, російський, або польський відділи. Його створено заходами проф. О. Пріцака. Англомовний напис у великому гарвардському будинку запрошує студентів і науковців зайти до тісї чималої кімнати, із столами й кріслами. Стіни обернені в полиці. На них сотні вибраних книг. Деякі куплені, багато передав у подарунок Російський відділ, інші — подаровані. Заледве можна за кордоном ще знайти оригінали „Украинских народных песен" Максимовича з 1834 р., „Чорну Раду" П. Куліша з 1857 р., твори Потебні, Драгоманова, Срезневського, літописи Самовидця й Величка, праці акад. Багалія, „Малоросійський Гербовник" з прекрасними ілюстраціями Нарбута, рідкісну російськомовну „Енциклопедію українського народу", видану в Росії в 1914 р., працю Енгеля німецькою мовою з 1896 р., що розпочинається портретом гетьмана Івана Мазепи, Шерера, французькою мовою, про „Ля птіт Русь" („Малоросію"), чи Ріґельмена, видання 1847 р., з портретом гетьмана Б. Хмельницького. Є тут і комплет видань тодішньої Всеукраїнської Академії Наук УССР з 1928 р., заборонених згодом самими ж комуністами. У цій кімнаті вже є біля 1 000 вибраних українознавчих томів, у іншій — мікрофільми. Тут твориться велика Українська Бібліотека. Власники книг українською мовою та про Україну можуть стати її співфундаторами, надсилаючи книги-дарунки на адресу, подану на початку репортажу, будівниками великого діла.

В іншій будівлі Гарварду, де міститься Вайденер-бібліотека, вже обладнані й заповнені заходами Центру Українських Студій три великі полиці українїстики, в тому й комплет „Основи" з 1860 р., перші видання Тараса Шевченка, М. Вовчка, Котляревського і т. д.; є періодичні видання з УССР і з-за кордону. Чи не вперше за кількасотлітню історію Гарварду в його славетній бібліотеці з'явився напис, під загальним заголовком „Слов'янські видання" — „Український Відділ". Через Гарвард наш Центр провадить обмін виданнями з АН УССР і „Ленінською" Бібліотекою в Москві. Щоб боротися з ворогом, його треба вивчати.

„Рецензія"

Це один із нових плянів Центру: видавати двічі річно збірники рецензій на важливі видання в совєтській Україні. Збірники редаґуватиме колеґія із студентів при Центрі, за перший збірник відповідає п. Орест Субтельний. До цього англомовного видання (З. дол. 50 — річна передплата) входитимуть тільки 3-4 рецензій, але вони будуть писані молодими українськими докторантами і студентами з такою скрупульозністю, з якою, можливо, сам автор не писав своєї книжки. На одну таку рецензію-відгук буде затрачено може й сотня годин часу. В академічному житті час не відіграє особливої ролі, головне — уважливість, точність, аналітичний підхід, об'єктивність.

Центр Українських Студій вже має 6 молодих здібних докторантів з українознавства, а ще 6 молодших студентів напружено вчаться, досліджують, звикають до співпраці в своєму товаристві. Їм треба дати перспективу — дальші катедри й Український Інститут, що стануть фортецями справжньої, нефальшованої науки про Україну, необхідної для України і потрібної Америці.

Видавничі справи

Можливо дехто з читачів бачив дбайливо виданий буклет у блакитній обкладинці, з написами трьома мовами — англійською, українською і німецькою: „Гарвардська Серія Українознавчих Дослідів" — тематичний плян, „Вільгельм Фінк Ферляґ", Мюнхен. У цій Серії заплянована видання 15 оригінальних праць і передруків рідкісних видань. Гарвардська Серія Українознавчих Дослідів обіймає також видання довідників, підручників, бібліографії, словників, творів клясиків тощо. За цю Серію відповідають професори: О. Пріцак, як головний видавець, В. Вайнтрауб, Г. Лянт та І. Шевченко.

В цій серії вийдуть різними мовами: „Життя Костянтина й Методія" проф. Ігоря Шевченка, „Походження Руси" проф. О. Пріцака та його ж дослідження „Слова про полк Ігорів" з використанням порівняльного мовознавства і досі невідомих джерел із Скандинавії, азійських та ін. країн, „Українські Думи" Катерини Грушевської, „Українські Апокрифи" І. Франка „Між Гоголем і Шевченком" Ю. Луцького, праці проф. О. Оглоблина, О. Лазаревського, вибрані твори Василя Сімовича і т. д. Вже вийшла книга Федора Савченка про переслідування української мови й праці в 1876 р. — передрук його унікальної розвідки „Заборона Українства, 1876 р."

Ці та інші видання — це і є перший крок до виходу української науки у широкий світ нарівні з наукою інших народів. Видання оздоблені видавничим знаком, з латинським написом „Верітас" — „Істина", і зображенням Києво-Могилянської Академії; знак виконав мистець Яків Гніздовський.

В осередку світової науки

Наш господар був настільки уважливим, що познайомив відвідувачів не лише з усім, що стосується Центру Українських Студій, а й кількома іншими центрами в Гарварді. Вразив красою й історизмом Німецький дім, де все говорить про давні часи тієї країни, а в іншій залі виставлені найновіші німецькі мистці, і в затишному дворику під плюскотіння водограю можна посидіти в затінку дерев і дійсно відпочити, чи провести час у цікавій розмові. „Це — моя мрія", — сказав проф. О. Пріцак :„Українці повинні мати б такий Український Дім у Кембріджі — бо так вони відкрили б ще одно вікно у світ". Професор додає: „Наука про Україну може розвиватись тільки в загальному потоці науки про людину і світ". „Київ може на нас орієнтуватись, бо тут ми творимо свобідну науку. Наша громада мала б створити всі можливості для розвитку української вільної науки". „Нам треба розвивати українознавчі дисципліни — для цього потрібно міцної фінансової бази, бібліотеку, книжкових фондів. Гарвардський Університет нічого не боронить він заохочує до дослідів. Українська історія ввійде в світову історію, коли вийде з ґетта". Такі й багато інших думок висловлює професор д-р Омелян Пріцак під час нашої швидкої мандрівки по кількох скарбницях світової культури — музеях Гарварду, „Фоґс Арт Музею", „Бух Райзінґер Музею" й ін. Ранній Пікассо блакитного періоду, автопортрет Ван Гоґа, французькі імпресіоністи, німецькі аванґардисти 1920-х років, порцеляна з Китаю, азійські килими... — на це потрібно тижнів часу, але його в нас лише хвилини. Проходячи нашвидку кількома залями, господар інформує про заплянованi на літо 1971 р .два курси при першій Катедрі Українознавства, на які вже прийшло 27 зголошень від нашої студіюючої молоді з ЗСА і Канади („Представники Факультету прийняли цю вістку з ентузіязмом" — розповідає проф. О. Пріцак).

За 15 миль від Гарварду, в затишному, чарівному селищі — ми в будинку проф. Омеляна Пріцака, де чудові перські килими й азійська мідь, де велетенська бібліотека і де бачимо своєрідне продовження Катедри Українознавства — на столі справи, листи, течки, нотатки... Бібліотека розділена тематично за країнами: Китай (господар вивчив китайську мову й письмо, маючи вже поза 40 літ), Персія, арабські країни, Україна, Росія, Польща, Туреччина, Монґолія, Корея, Азербайджан, Узбекистан... — до 10 000 томів! І не даремно совєтські дослідники часто цитують з праць проф. д-ра О. Пріцака, навіть з тих, що вийшли за кордоном.

В домі професора О. Пріцака

А на одному з довгих столів — „Іпатієвський Літопис"! Для його дослідження проф. О. Пріцак вибрав оригінальну методу: він порівнює тексти з того літопису з текстами про такі ж події (а їх описано до 500) в інших літописах, порівнює мову, дати, факти. При такій порівняльній методі є велика й суто технічна робота — робити фотокопії з різних друків, витинати, наліплювати їх за темами тощо, і в цьому господареві допомагають дружина п-і Ніна — раніше лектор української мови в Університеті в Кіль, і 17-річна дочка Ірина.

„Наукова точність і об'єктивність — це моє гасло в праці ,яку виконую" каже господар.

За словами сходознавця проф. Менґе, „проф. Пріцак — це науковець з многогранними зацікавленнями". Дійсно, він написав понад 200 праць і 300 рецензій. Історію України проф. Пріцак студіював у проф. Ів. Крип'якевича, східні мови і славістику у Берлінському і Ґетінґенському університетах; в останньому викладав українську літературу й мову (1948-51). Ось кілька заголовків наукових праць проф. Пріцака з ділянки історії України: „Рід Скоропадських", „Іван Мазепа і княгиня Анна Дольська", „Бібліографія доби гетьмана Мазепи" (300 ст., вийде в 1971 р.), „Абу-ль-Фід (арабський географ 14-го ст.) і його відомості про Україну", „Перший турецько-український союз (1648), „Формування української нації", „Походження Руси", „Слово о полку Ігоревім та евразійський степ", „Монгольське володіння у Східній Европі".

Доки ми після напруженого дня відпочиваємо, — в Гарварді група українських студентів переглядає старі російські видання, вишукуючи українїстику, що стосується періоду Гетьманщини в Україні. Тоді було надруковано до 40 000 документів. Все це тепер вишукується, заводиться в окремі течки, впорядковується хронологічно, реєструється... Так докторанти і студенти першої Катедри Українознавства вже розпочали велику працю (одну з праць!): підготову 30-томного ревеляційного видання „Документів Українського Державного Архіву" — починаючи від Гетьманської Канцелярії, через документи старшини, полків, сотень, паланок...

„Академік Грушевський був Грушевський у свій час. Нам потрібно нових Грушевських", — зазначає в розмові господар дому, видатний науковець, сповнений ентузіязму, але й тверезий, одночасно, пляновик, бо „без плянування наперед, на десятки років, без тверезих обчислень ми не зможемо мати того, чого всі бажаємо".

**

У Центрі Українських Студій при 1737 Кембрідж вулиці в Кембріджі, Масс., на столі керівника Центру ми бачили англомовне видання творів Лесі Українки „Спіріт оф Флейм", а на стіні — дереворит Якова Гніздовського. Вони може найкраще характеризують те, що українство вже зробило в Гарварді і що має зробити — вони характеризують і молодь ,і старших, об'єднаних спільними ідеалами там, в Українському Центрі, який треба розбудовати.

За один день не можливо охопити всього, що творилось впродовж багатьох років і тепер починає давати перші важливі наслідки. Не порушено тут і кількох проблем академічного характеру, бо на це є Наукова Рада при Фонді Катедри Українознавства, (наприклад, „викинення" літери „ґ" з україномовних видань). Такі справи напевно будуть вирішені на відповідному рівні й місці.

Загальний висновок з побаченого й почутого: тисячолітня Україна прийшла до найкращого Університету Америки чи й світу — утверджуймо її там всіма доступними силами, бо так ми будемо утверджувати український народ у світовому колі народів, а це для України, обеРненої окупантом в „УССР" — необхідне. (Л.П.)

ГАРВАРД І СТЕЙТОВІ УНІВЕРСИТЕТИ

Чи існують можливості вивінування постійних катедр українознавства в стейтових і муніципальних університетах кoштом стейту чи міста?

Поки прийдемо до відповіді на це питання, треба уточнити, що, крім вивінуваних катедр, які закріплені фундатором за даною дисципліною на постійно („ін перпетюіті") в американській високошкільній системі існують ще т. зв. „коньюнктурні" катедри („дін'с черс" на відміну до „ендавд черс"), що їх декан факультету обсаджує спеціялістами залежно від потреби. Коли професор такої „коньюнктурної" катедри переходить на працю до іншого університету або відходить на емеритуру, на його місце не завжди призначають знавця цієї самої ділянки. З практичних мотивів на утриманні стейту чи міста є з правила *лише* „коньюнктурні" катедри.

Коли йдеться про українознавчі катедри, то тут маємо певний досвід. У 1967 році Наукова Рада ФКУ обмірковувала можливості створення першої катедри українських студій при Міннесотському університеті, який є стейтовою високою школою. Пропозиція згаданого університету була така: Фонд Катедри Українознавства передасть згаданому університетові 500,000 долярів: Університет зі свого боку зобов'яжеться виплачувати по 20,000 дол. річно на українські студії у формі винайму приміщень, випосаження бібліотеки потрібною українікою та інших коштів, пов'язаних з працею катедри, але тільки на десять років, і під умовою, що департамент історії, маючи в той час велике запотребування на спеціялістів від американської, англійської і французької історії та можливість оплачувати лише одного з них (себто тільки одну катедру), рішить вибрати історію України.

Очевидно, жаден стейтовий університет не може перейняти зобов'язання „на вічність", а на обмежений час, термін якого звичайно диктує законодавча влада даного стейту. Це звичайно не переходить границі десяти років.

Для українознавчих дисциплін потрібна постійність, а не часова обмеженість.

Стейтові університети мають свої великі проблеми: кожний громадянин стейту мусить бути принятий до університету за відносно невелику оплату. Стейтовий університет, маючи звичайно десятки тисяч студентів і відносно обмежені фонди, не може перебрати на себе неможливих обов'язків, втрачати гроші на дисципліну, що не має масового запотребування.

Очевидно, під час виборів політики можуть усе обіцяти, але треба бодай одного факту, коли така обіцянка реалізується, і то не тільки стейтовою легіслятурою, але й університетом.

Тут ми приходимо до дуже складної проблеми. Кожен департамент має звичайно свої потреби при відносно дуже малій можливості університету поширити свій бюджет.

Навіть якби легіслятура заставила університет погодитися на встановлення якоїсь катедри, це не значить, що влада університету зможе це завдання виконати. У системі американського університету кожний департамент є автономною одиницею, і ніхто, навіть президент, не має сили примусити департамент встановити дисципліну, яка на його думку має першенство („тап прайоріті").

Коли йшли переговори між головою Наукової Ради із стейтовим університетом Міннесоти, то виявилася така картина. Президент університету був за те, щоб дістати українських 500,000 долярів, і через те сподівався, що департамент історії погодиться на заснування катедри.

Голова історичного департаменту, сам дуже великий прихильник тієї самої ідеї, мусів виразно ствердити, що він не може ручити, що його департамент прийме пропозицію фінансувати катедру українських студій коштом стейту, бо за прилід університету (річно 20,000 долярів на десять років, як відповідник українських 500,000 дол.) йде боротьба поміж членами департаменту. Одні хочуть мати катедру історії Европи, якої Міннесотський університет тоді ще не мав, інші — другу катедру історії Америки і т.д. Як він заявив, для них історія України — це щось як історія ескімосів. Якщо йому вдасться переконати членів департаменту історії, що історія ескімосів (= українців) важливіша, як історія Европи, тоді очевидно справа перейде.

ПАРАШУТНА ФІРМА СВІТЛИКА У ТРЕНТОНІ — МЕЦЕНАТ ФКУ

(Закінчення зі стор. 1ої)

Львова, вдома закінчив польську школу, потім працював і одночасно вчився при українській „Народній Торговлі" у Львові. З документом від „Н. Торговлі" посвідченням про його особливу пильність та зарадність, юнак наважився шукати ширшого поля праці в далекій Америці. На квиток якось зібрався, але не мав навіть кишенькових грошей. Подорож закінчилась у нюйоркському порту: „Ви приїхали, вилазьте!" Це було сказано чужою мовою, якої молодий переселенець не розумів!

Він невисокого росту, міцно збудована людина, прокладав спершу дороги біля озера Каюга, рив канал, довбав у шахті вугілля в Солвей, Н. Й., коротко працював у шпиталі, однак шукав більших можливостей. Тому пішов до Райдер коледжу — студіювати красномовство! (Його син, тепер президент Корпорації, Ричард Світлик, жартуючи, каже, що завдяки тим студіям йому ніколи не вдалося переговорити батька!...) Вивчаючи ґрунтовно англійську мову, С. Світлик працював у фабриці меблів, згодом перейшов на цікавішу працю при „Пруденшел Лайф Іншуранс", що дала йому змогу знайомитися з сотнями людей, яких обезпечував; ще якийсь час — і він взявся вже майже за самостійну працю „рілестейтора".

Ця людина вміла не лише заробляти, а й відкладати. За невеликі постійні збереження Стенлі Світлик купив у Трентоні маленьке підприємство, яке продукувало різні вироби із шкіри і ледве животіло. Разом із своїми трьома робітниками, він почав поширювати асортимент продукції, накреслив власний плян випуску виробів для гольфу, поштових скриньок тощо. Маленька компанія була незадовго змушена шукати більшого приміщення.

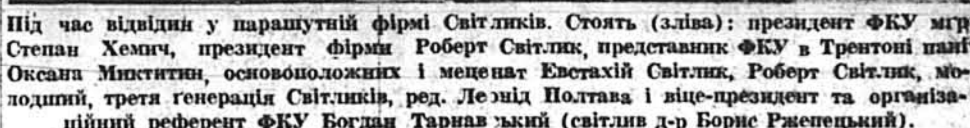
У Трентоні ходить і досі леґенда, що власник великої Парашутної фірми десь побачив парашутиста, який загинув тому, що його парашут не відкрився. Це тільки леґенда, і п. Стенлі Світлик є проти неї. Він має рацію: життєвий здобуток і успіх цієї людини сам по собі є леґендою: від юнака з одним ґрошем — до мільйонера.

Від 1925 року фірма п. Світлика почала продукувати парашути. Це ж було на зорі парашутної справи! Масова продукція легкоспадів розпочалась аж у 1928 році, бо стільки було потрібно часу, щоб все досконало вивчити й опанувати, адже йшлося тут про особливу продукцію: від якости парашуту залежить людське життя. Знов довелось переносити всю машинерію й бюра до ще більшої будови. В 1930-х рр. і вже особливо напередодні другої світової війни „Світлик Парашют корпорейшен" працювала повною парою. Та перед тим п. Світлик збудував у своєму городі першу власну парашутну вежу для експериментальних стрибків, а в 1933 р. він їздив до Державного Департаменту переконувати відповідних людей про необхідність розпочати в ЗСА тренування парашутистів! Таким чином п. С. Світлик допоміг не лише собі, своїй родині, сотням робітників, а й американській державі.

У ще більшому приміщенні на Лалор і Генкок вул. ця фірма в 1940-х рр. продукувала по 2 500 парашутів тижнево, затрудюючи кілька сотень фахівців і робітників, переважно жінок, у тому й багато українок. По війні фірма п. Світлика дала знову ж працю багатьом новоприбулим з України та з ін. країн поневоленої комуністично-московським загарбником Східньої і Центральної Европи. Ще перед корейською війною фірма випустила понад 250 000 легкоспадів. Під час корейської війни „Світлик Парашют Ко." переселилася ще раз, займаючи гарну й велику дільницю в Трентоні, при Іст Стейт вулиці, з вигідними будівлями, бюрами, робітнями для робітників і навіть власним Музеєм. Стару ж будову використовує як місце для складів.

Вся родина

Незвичайному успіху сприяла вся родина п. Стенлі Світлика: його брат Володимир, який помер у 1952 році, його син з вищою університетською, інженерною освітою, Ричард Світлик, тепер президент корпорації; дочка п-і Лотті Бруен, довгий час працювала у фірмі, а тепер вивчає французьку мову в Ню Йорку; син президента Ричард мол. також привчається до діла і студіює. Ричард Світлик закінчив Пенсильвенійський університет, під час другої світової війни служив у американському війську, в тому і в летунстві (чого доброго, може й стрибав з літака з парашутом, випродукуваним у Трентоні!). Як президент корпорації, працює від 1947 року. Так тісно між собою співпрацюють три ґенерації, і усіх їх — представників завзятого і підприємливого роду, щиро вітали службовці та робітництво цього року з нагоди півстоліття діяльности фірми. Всі вони утрьох і підписали гетьманський дар — чека на 5 000 дол. на Фонд Катедри Українознавства — на другу Катедру, і всі вони в жвавій розмові цікавились поступом цієї справи при славетному Гарвардському університеті, бажаючи успіхів українській науці не лише добрим словом, а й великим чеком.

Під час відвідин у парашутній фірмі Світликів. Стоять (зліва): президент ФКУ мґр Степан Хемич, президент фірми Роберт Світлик, представник ФКУ в Трентоні пані Оксана Микитин, основоположних і меценат Евстахій Світлик, Роберт Світлик, молодший, третя ґенерація Світликів, ред. Леонід Полтава і віце-президент та організаційний референт ФКУ Богдан Тарнавський (світлив д-р Борис Ржепецький).

До речі, п-ву Світликам не вперше довелося зустрінутися з проблемою шкільництва. Як Стенлі Світлик, так і Ричард Світлик дуже заанґажовані в справи шкільництва в своєму місті і своєму стейті, є членами Освітньої Ради, сприяли розбудові шкільництва. Хоча п. Євстахій-Стенлі Світлик не зміг спершу через обставини, а потім за невсипущою працею закінчити повністю вищої школи, він має почесне звання доктора з Райдер коледжу в стейті Ню Джерзі; він пожертвував 100 000 дол. на шкільництво в районі Трентону, багато він дав на Рідну Церкву.

Чи відвідувачам доводилось переконувати власників фірми в потребі пожертви на ФКУ? Ні! — вони добре зорієнтовані в справах і самі виявили бажання скласти свій значний даток на цей великий фонд. І за це їм від української Громади — велике Спасибі!

Фабрика і Музей

Дуже цікавими були оглядини праці понад 200 робітниць у великому ательє, бо інакше годі назвати цю фабрику. Це десятки індивідуальних столиків з машинами „Зінгера" (навіть такими, що відразу роблять чотири шви, адже це парашути, міцність мусить бути першоякісною). У країнки-трудівниці раділи з відвідин нашої „делеґації", яку проводив старший інструктор-майстер, до речі, угорського роду, він там понад 30 рр. працює. Наші робітниці розповідали своїм колегам американкам та інших національностей про причину відвідин, про Катедру Українознавства при Гарварді і це, очевидно, всім імпонувало. У приміщеннях чисто, світло, є охолодження. Однак, є й особливий відділ — склеювання хемічними складниками рятувальних складних човнів, індивідуальних поясів на воді, при (не дай, Боже!) падінні літака в океан. Там відчутно гострий запах хемічних речовин, хоча його й намагаються витягати вентиляторами.

Нині фірма продукує не лише парашути, а й, наприклад, гумовопластикові рятувальні човни на 20-30 осіб. Спакований, такий човен має форму... бочки, помальованої на червоно. Коли ж ту „бочку" кинути у воду, вона автоматично миттю перетворюється у великий, критий, рятувальний човен, в якому є освітлення, запас питтєвої води, засоби сиґналізації, харчі і все необхідне для медичної допомоги...

Тут, у фірмі, що її створили розум і праця української людини і яку провадять з великим успіхом далі американці українського походження (місцева газета раз хибно згадувала про польське походження п-ва Світликів), було випродуковано парашути й різні рятувальні пристрої, які врятували життя десяткам тисяч людей у найбільш важких, трагічних ситуаціях. Досить сказати, що до заснованого п. Стенлі Світликом Клюбу „Катерпіллер" — „Гусениця" вже належать 40 000 осіб, які врятували своє життя завдяки його парашутам! До речі, і славетна жінка-пілот Емілія Ергард користувалась здобутками цієї фірми, а її чоловік, Джордж П. Патгем був співпрацівником з п. С. Світликом в проєктуванню й розбудові веж для стрибків з парашутом.

Той же старший майстер повів гостей до власного Музею фірми, що міститься в окремій великій залі. Там експонуються найперші з перших парашути, а біля них — німецькі трофейні, з другої світової війни; там є парашути всіх більших країн світу, і найновіші рятувальні прилади Корпорації Світликів у Трентоні. З довгого списку довідуємось, що їхніми парашутами забезпечується не лише Американська Армія, а й найбільші летунські фірми, як ТІ ДАБЛЬЮ ЕЙ, САС, „Делта", „Квантас", італійські, шведські та багато інших. Надзвичайно оригінальної конструкції легкоспади, з допомогою яких скидають з неба великі вантажі... Сяє срібло парашут, призначений для стибків з великих висот...

Ідемо, оглядаємо, і радіємо, що все це творчість наших земляків і продукція багатьох українських рук, затруднених в „Світлик Парашют ко.", що власник фірми, хоч як давно прибув до Америки — належить до православної парафії, церкви св. Трійці, де парохом є отець Желехівський, і що його нащадки там хрестились, що не переривається дорога, важлива й міцна нитка зв'язків з країною і народом, з якого пішов цей славний рід — як не перериваються парашутні стопи і нитки продукції цієї Компанії і на найбільших висотах!

При цьому п-і Оксана Микитин згадує, що колись і вона кілька років працювала в тій фірмі — на контролі шовку та нейлону, з яких шиють легкоспади. Багато робітниць її впізнали, не обійшлося без зворушливих привітань. Тепер на її давньому місці інша робітниця, американка, яка так же уважно перевіряє тканини, бо ж ідеться про життя, або смерть людей. Своєю чергою п-і О. Микитин, як голова Відділу СУА, й надалі залишається при тій своїй особливій праці, лише тепер вона перевіряє, щоб українське громадське життя в тому місті — столиці стейту Ню Джерзі — не слабло, щоб не було небезпечних розривів, щоб вічно снувалась нитка тяглости і єдности українських поколінь, мови, традицій, культури...

Ще раз сердечно дякуємо господарям за їхню видатну допомогу Громаді та українській вільній науці, робимо світлини на згадку і щоб людям через „Свободу" показати, бажаємо успіхів фірмі та міцного здоров'я її творцеві, п. Євстахієві-Стенлі Світликові, який усім нам здавався зразком, як треба йти і пробиватись в житті та яких успіхів можна досягти там де людина має повну свободу ініціятиви, розмаху і творчости.

Не лише Фонд Катедри Українознавства збагатився, завдяки п-ву Світликам, на нових 5 000 долярів — з такою родиною збагачується все українство, збагачується і могутнє вся Америка, збільшується могутність вільного світу.

Від'їзд

Господиня зустрічі — з українського Трентону, п-і Оксана Микитин „присоромила" своїх відвідувачів тим, що непомітно для них розрахувалась у ресторані за обід, і не можна було її вговорити не робити цього. Подякувавши за гостинність, час і увагу, четвірка знову в потязі, за шибами якого чарівна американська осінь з різнобарвною, безмежною гамою кольорів на деревах і кущах.

Ділимося враженнями, радіємо успіхом і зрозумінням справи збоку власників підприємства, п-ва Світликів, але віце-президент ФКУ притому з прикрістю згадує недавній випадок: у Пукіпсі помер українець, не залишивши „Заповіту" і, таким необачним чином — віддавши свої важко зароблені 200 000 дол. у чужі руки... З розмови виявляється, що таких випадків чимало, про них розповідають д-р Борис П. Ржепецький і мґр С. Хемич.

Тут чотири особи нічого не зроблять! Роз'яснювальну працю повинні провести на місцях усі представники ФКУ, всі представники місцевих Відділів УККА, всі наші Церкви, всі товариства і організації.

Хіба б не могли власники „Світик Парашют Компані" в Трентоні передати 5 000 дол. на інші цілі, ніж ФКУ? Хіба немає тепер великих потреб у американському шкільництві? Або хіба б не міг видатний підприємець п. Олексій Воскобійник з Сяті Коледж, Па., передати 5 000 дол. не на ФКУ, а на якусь іншу потребу, для американського світу, в якому живуть п-во Воскобійники, власники великих житлових домів, чи бодай вкласти ті фонди в дальшу розбудову свого підприємства?

Однак, свідомі, працьовиті й жертвенні люди (між ін., один з Галичини, другий з Надніпрянщини) — вони поступили саме так, як поступили, збагачуючи такими капіталовкладами нас усіх. І тому особливо прикро, що й далі знаходяться наші люди, яким байдуже, чи їхнє життя врешті-решт вийде на користь рідній громаді, вільній науці, своєму народові!

Розпочинається одна з великих збірок — на другу Катедру Українознавства при Гарвардському Університеті. Не легко кожному дати тисячу долярів, чи так, як фірма п-ва Світликів у Трентоні — аж 5 000 дол. Та громада — великий чоловік, і якщо пожертви будуть масові, посильні, але масові, то й особливих труднощів у цій збірці не буде, дарма що усім нам тепер не легко і що збірок є багато. Слава Богу, в Америці ніхто з голоду не вмер, якщо хотів працювати і жити. У цій країні, де п. Євстахій-Стенлі Світлик 63 роки тому юнаком без цента в кишені зійшов з европейського корабля на берег Колюмба і врешті-решт створив мільйонове, особливе, надзвичайно складне і ще більш відповідальне підприємство — ми маємо не менші можливості, та маємо й не менші зобов'язання супроти свого роду, народу і Америки.

Леонід Полтава

Питання обсади Катедри постійним професором

Представників ФКУ часто запитують, чому перша катедра українських студій в Гарварді не має постійного професора („тенюред факульті мембер")? Досі і в найближчому майбутньому працю при катедрі проводили і вестимуть професори-гості на базі односеместрової або однорічної умови-контракту. Цю обставину дехто використовує для ширення всяких підозрінь, які не мають найменших основ.

Справа зовсім проста. Ми сплатили лише одну катедру і передали Гарвардові основний „капітал („ендавмент") в сумі 600,000 долярів. Цей капітал забезпечує постійне існування одної катедри, без огляду на кількість студентів та інші коньюнктури, бо на її утримання можна вживати лише відсотки від зложеного капіталу. Але з бюджету одної катедри — мусимо оплачувати працю трьох катедр, асистента, редактора Гарвардської Серії Українських Студій, асистента для зв'язку з українською громадою та інші потреби.

Обсадивши катедру постійним професором історії України, ми не змогли б оплатити викладачів української літератури та мови. В осінньому семестрі 1970-71 академічного року курс історії України від найдавніших часів до 17-го століття слухає понад 30 студентів. Рівночасно відбуваються курси української літератури (14 студентів) і української мови (12 студентів). Серед студентів курсів української мови і літератури є ряд талановитих і надійних молодих людей, які серйозно ставляться до україністики, хоч мають відкритий шлях до кар'єри в інших дисциплінах. Для цих студентів ми мусіли забезпечити відповідну програму з української літератури і мови, бо інакше вони були б втрачені для української науки.

Брак фондів на оплату двох дальших катедр і дослідчого Інституту Українознавства має неґативні наслідки також у дослідчому і видавничому секторі діяльности Гарвардського Центру Українських Студій. Він не дає змоги затруднити на цілоденній базі спеціялістів поодиноких ділянок, які в свою чергу могли б вести досліди і приготовити до друку вислідн цих дослідів, щоб таким чином заповнити прогалини в окремих українських дисциплінах.

Протягом найближчих років маємо небувалу нагоду безкоштовно видати сотню томів українознавчих наукових праць, підручників, збірників джерельних матеріялів тощо, в рямцях Гарвардської Серії Українських Студій! Але цю нагоду не зможемо максимально використати, бо до друку ми встигли підготовити лише малу частину запланованих праць через брак фондів для затруднення відповідних фахівців.

Чим скорше сплатимо всі три катедри, тим ближче будемо до розв'язки питання обсади катедр постійними професорами. Скоре сплачення катедр та Інституту дуже важливе ще й під іншим аспектом. Нині на заснування одної катедри в Гарварді потрібно вже 800,000 долярів. У майбутньому ця сума буде ще вищою. Одначе, українська спільнота в ЗСА має нагоду і можливість до кінця 1972-го року створити дві дальші катедри по старій ціні, себто за 1,200,000 (2 x 600,000). Після цього реченця нас зобов'язуватимуть нові, значно вищі ціни.

Як відомо, відповідальність за курси і праці з історії Київської Руси в Гарвардському університеті вже вилучено з програми російської історії й передано у відання катедри історії України. Цей великий здобуток можна було осягнути лише після формального встановлення першої українознавчої катедри, яку уфундували американські українці своїми пожертвами.

Від жертвенности Української Громади залежить, як скоро нам вдасться сплатити і встановити чергові катедри. Конкретно, ми маємо аналогічну нагоду відвоювати такі скарби старої української літератури як „Слово о полку Ігоревім" та літописи, які американці приписують генієві російського народу, після формального встановлення катедри української літератури.

Отже, слово тепер за великою Українською Громадою в Америці. (Н.Н.)

Наша молодь цікавиться українознавчими студіями в Гарварді

Багато розумних питань ставили молоді українці голові Комітету Українських Студій в Гарвардському університеті, проф. О. Пріцакові, який в другій половині місяця серпня відвідав в супроводі пп. мґра С. Хемича (голова ФКУ) і Б. Тарнавського (організаційний референт ФКУ) низку вишкільних літніх таборів української молоді.

В оселі ОДУМ-у „Київ" майже 50 учасників курсу українознавства і мистецтва слухали із зацікавленням інформацій про працю Гарвардського Центру Українських Студій. Сердечну прихильність до справи ФКУ виявили теж керівники того вишколу — проф. д-р І. Фізер, проф. Я. Гурський і інші. Пані Зоя Корсун із Філядельфії, як теж другі курсанти цікавились зокрема літніми програмами, що заплановані в рямках гарвардських українських студій на 1971 р.

У вечірніх годинах того ж 24-го серпня на вишкільному таборі СУМА в Елленвілі промовляв проф. Пріцак до майже двісті учасників того табору. Там же переведено ряд корисних і приязних розмов на тему майбутніх плянів Гарвардського Центру Українських Студій із виховниками — проф. І. Вовчуком, д-р Б. Стебельським, проф. З. Саганом (він — член Наукової Ради ФКУ), мґром Є. Гановським. Приємно було зустрінутись з д-ром М. Снігуровичем, який теж читав лекції для сумівської молоді, а він голова Комітету ФКУ в Ню Гейвені. Велику гостинність виявив адміністратор оселі п. М. Кузик.

На пластовій оселі „Вовчій Тропі" в Іст Чатгемі треба було виступати із словом про український гарвардський проєкт тричі. Пластунки із „Стежок Культури" ставили багато питань, раділи успіхами і вислідними праці ФКУ, зложили від себе грошовий даток на ФКУ. Між ними була теж нова бібліотекарка Гарвардської бібліотеки, яка займатиметься виключно українікою тієї бібліотеки — мґр Ярина А. Турко.

Вдячні за відвідини й інформації були теж учасники кадри юнацьких виховників, як теж учасники кадри новацьких виховників. А майстер — будівничий гарної дерев'яної церковці на „Вовчій Тропі", розповів, що кілька днів допомагав йому в праці наш гарвардець Адріян Сливоцький, який був бунчужним на юнацькому таборі. Студент — пластун Сливоцький цікавиться українським літературознавством і напевно ті зацікавлення доведе до відповідного наукового ступня, користуючись можливостями, що їх дає талановитим і працьовитим студентам Гарвардський Центр Українських Студій.

Із „Вовчої Тропи" треба було спішитись на Союзівку, бо там 53 студенти закінчили українознавчий курс. Для них влаштовано гарну імпрезу — спільну вечерю під вікритим небом, а відтак слідувала розвагова мистецька програма. В часі тієї імпрези знову виступ проф. Пріцака — детальні інформації про Гарвардський центр. Багато тепла і ентузіязму для справи ФКУ виявив довголітній директор курсів д-р Василь Стецюк, а гол. предсідник УНСоюзу п. Йосиф Лисогір підкреслював кілька разів важливість, велич та конечність розбудови Гарвардського Центру Українських Студій.

В Гантері проф. Пріцак перевів розмови із членами дирекції публіцистичного інституту ім. В. Липинського, обговорюючи можливості видань наукових праць в рямках гарвардських серій українських студій. Там зустрінув він теж проф. Т. Мацькова з Акрону та узгіднив форми співпраці у видавничому секторі.

Завітали теж проф. Пріцак і його співтоваришi із ФКУ на оселю Робітничого Союзу „Верховину". Хоч там вже закінчено українознавчі курси, все ж переведено корисні розмови із д-ром Григором Ничкою, який подав багато інформацій про збірки рідкісних архівних матеріялів і доброякісних видань серед наших людей. Панна Марія Міщенко з Міннеаполіс, що затруднена в крамниці „Верховини", обіцяла розгорнути широку інформаційну дію про ФКУ серед кругів її молодих приятелів. Їй передано багато чисел гарвардського „Нюзлеттер" та іншого матеріялу.

Наша молодь цікавиться розвитком праці Гарвардського Центру Українських Студій, горда з того чергового здобутку української спільноти. Багато з них, не маючи відваги ставити питань на форумах багатолюдних сходин, нав'язували безпосередні розмови після сходин і ставили низку запитів. Вони висловлювали також свої міркування і пропозиції. То чи не варто для тієї молоді трудитись?

Б. Т.

У ФРАНКФУРТІ В ЗАХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ ЗГИНУВ з рук трьох арабів один з найвизначніших керівників визвольного арабського руху в Альжирі, Белькацем Крім: його тіло знайшли в готелевій кімнаті, що її займав був один північно - африканський араб, який зник, не заплативши рахунку. Белькацем Крім був колись віцепрем'єром і міністром військових справ в Альжирі і найближчим співробітником першого його диктаторського президента Ахмеда Бен Белли, і виїхав на еміґрацію, як Бена Беллу скинули з влади. Його засудили в Альжирі заочно на смерть за змову проти тамошнього теперішнього режиму.

МЕЦЕНАТИ ФОНДУ КАТЕДРИ УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

„Арка" (Пастушенко Я. і Поритко Р. Ню Йорк	$ 1,110.00	Музика Андрій, Бруклин	1,572.64
Артемович, д-р Теофіль Рочестер	1,110.00	Мула Ілля, Чикаго	1,100.00
Бехметюк Євстахій Вудсайд	1,000.00	Мурський, д-р Лев і Оксана, Ню Ленокс	1,250.00
Віланюк, д-р Олекса Свартсмор	1,000.00	Наливайко Євген і Мирослава, Лестер Прейрі	1,000.00
Білоус Тихон, Клівленд	1,000.00	Олесницький, д-р Богдан, Ірвінгтон	2,000.00
Витвицький Іван і Пріся, Ню Гейвен	1,000.00	Орлин Михайло, Чикаго	1,000.00
Войтович д-р Микола і Ляриса, Філядельфія	1,000.00	Павликовський, д-р Степан і Уляна, Чикаго	1,100.00
Войтович д-р Степан, Чикаго	1,100.00	Панас Петро, Ню Йорк	1,000.00
Возьний Володимир, Гемстед	1,000.00	Пянчак Іван, Брайтон	1,800.00
Воскобійник Іван, Філядельфія	1,000.00	Панчук, д-р Ярослав і Ярослава, Чикаго	1,000.00
Воскобійник Олексій і Галина, Стейт Колледж	5,000.00	Панчук Іван, Баттел Крік	1,000.00
Гаєвська Софія, Йонкерс	1,020.00	Патер Антін і Марія, Ню Йорк	1,000.00
Гнатчук, д-р Микола, Лямбертвілл	1,000.00	Петрина, д-р Василь і Евгенія, Чикаго	1,000.00
Граб, д-р Роман і Ольга, Елізабет	1,000.00	Петріна, д-р Роман, Бруклин	1,000.00
Григорчук Дмитро, Чикаго	1,110.00	Пісецька Дарія, Дітройт	1,100.00
Городиловський, д-р Юрій, Чикаго	1,100.00	Плюта Петро, Рочестер	3,500.00
Гук, д-р Богдан і д-р Марія, Вінггамптон	1,100.00	Попович, д-р П., Елмвуд Парк	1,100.00
Гула Микола, Філядельфія	1,200.00	Почтар Роман, Лейквуд	1,000.00
Гура Ярослав, Бріджпорт	1,000.00	Прокопів Михайло, Ню Йорк	1,000.00
Габро, Впреосв. еп. Ярослав, Чикаго	1,000.00	Пруць, д-р Володимир, Лос Анджелес	1,100.00
Гелемей Теодор і Марія, Берклі	1,000.00	Пшик Петро, Саммервіл	1,000.00
Грамяк Дмитро, Філядельфія	1,000.00	Рейнерович, д-р Олександер, Ок Парк	1,064.00
Ґудзяк, д-р Олександер, Сиракюз	1,100.00	Ріпецький, д-р Модест і Марія, С. Голланд	1,000.00
Гумовський, д-р Яків, Оренджбур	1,100.00	Ровенчук Іван, Ок Парк	1,100.00
Ґурський Йосип, Дірборн	1,100.00	Рогатинський Петро, Дітройт	1,100.00
Дачишин, д-р Іван, Чикаго	1,100.00	Рудавський Іван, Дес Плейнс	1,000.00
Дейчаківський, д-р Микола і Надя, Брексвілл	1,000.00	Руснак Мирон, Рочестер	1,000.00
Демус, д-р Т., Мокена	1,010.00	Савчук, д-р Валентина, Дітройт	1,400.00
Дикун Михайло, Ню Брітен	1,000.00	Сайкевич, д-р Віктор, Маттесон	1,000.00
Джуль, д-р Павло, Дітройт	1,000.00	Салюк Григорій і Клявдія, Джерзі Сиґі	1,000.00
Дужий Ярослав і Ольга, Воррен	1,000.00	Саляк, д-р Василь, Філядельфія	1,100.00
Добрянський Павло, Бронкс	1,025.00	Світлик Евстахій, Трентон	5,000.00
Дудяк, д-р Степан, Чикаго	1,000.00	Сидор, д-р Павло і д-р Юлія, Ґлен Еллин	1,000.00
Дулин, д-р Григорій, Локпорт	1,100.00	Сілецький, д-р Юліян, Лорейн	1,000.00
Жидяк Іван, Чикаго	1,000.00	Смик, д-р Роман і Лідія, Кол Сиґі	1,310.00
Іванець, д-р Іван й Ірина, Чикаго	1,025.00	Соколовський Володимир, Ок Парк	1,000.00
Іванців Михайло і Анна, Елізабет	1,000.00	Сосенко, д-р Роман і Галина, Джолет	1,000.00
Кальмук Катерина, Парма	1,000.00	Стецьків, д-р Євген, Боффало	1,500.00
Карбівник Роман, Філядельфія	1,000.00	Тарнавський Іван, Лейквуд	1,000.00
Касараба, д-р Володимир і Лідія, Чикаго	1,100.00	Тимків, д-р Степан, Салізбури	1,000.00
Кознарська, д-р Марія, Рочестер	1,100.00	Ткачук, д-р Теофіль і Ореста, Зіланд	1,000.00
Кий Василь, Воллінґфорд	1,100.00	Туранський Михайло, Ню Йорк	1,100.00
Ковальчук Іван, Чикаго	1,100.00	Удич Яків, Таксон	1,200.00
Коленковський, д-р Мирослав, Чикаго	1,000.00	Фаріон, д-р Олександер і Ярослава, Чикаго	1,100.00
Клос Володимир, Сіятел	2,200.00	Фаріон, д-р Дмитро, Парма	1,000.00
Клюфас, д-р Еміль, Павтукет	1,125.00	Феденко Степан, Воррен	1,000.00
Конопада Ярослав і Галина, Воррен	1,000.00	Фішер-Слиш, д-р Марія, Канкакі	1,000.00
Коропей, д-р Осип і д-р Ольга, Павтукет	1,100.00	Харкевич, д-р Мирослав і Олена, Чикаго	1,000.00
Криницький Олександер, Боффало	1,000.00	Харук, д-р Петро і Галина, Парк Рідж	1,200.00
Куляс Юліян Е., Чикаго	1,050.00	Хрептовський, д-р Ахіль, Чикаго	1,100.00
Куровицький Ераст і Ярослав, Ню Йорк	1,250.00	Цимбалістий, д-р Ігор, Чикаго	1,000.00
Кучкуда Василь і Пелагія, Сідар Ґров	1,250.00	Шандра, д-р Осип і Люба, Парк Рідж	1,000.00
Лагошняк Василь, Парма	2,100.00	Шкільник, д-р Володимир, Клівленд	1,100.00
Левкович Степан і Євгенія, Чикаго	1,100.00	Шкраба Василь, Бурбанк	1,100.00
Лисогір Йосип, Скач Плейн	1,000.00	Яремко Микола, Бруклин	2,000.00
Личковський Юрій, Семінол	1,000.00		
Ляш Іван, Дітройт	1,000.00		
Мазепа Іляріон і Медуха Володимир, Філядельфія	1,100.00		
Мартинюк, д-р Євген, Акрон	1,105.00		
Марусяк Осип і Марія, Філядельфія	1,100.00		
Матієв Анастазія, Бруклин	1,000.00		
Мисак Василь, Ню Йорк	1,000.00		
Мігайчук, д-р Ярослав і Надя, Парма	1,350.00		

— КОРОТКІ ВІСТІ —

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ЗАЖАДАВ від СССР чимшвидшого звільнення двох американських генералів, третього високого старшини й одного високого турецького старшини, що їх совєтські власті притримали після того, як їх невеличний американський літак, що летів між двома містами в Туреччині, під час бурі збився з дороги і залетів над совєтську Вірменію. Американська нота підкреслила випадковий характер того порушення совєтської повітряної суверенности. Та подія сталася в минулу середу. До суботи 24 жовтня включно не було ще совєтської відповіді. Совєтський уряд тільки погодився, щоб представник амбасади у Москві відвідав інтернованих старшин.

В КАНАЛІ ЛЯ МАНШ ЗУДАРИЛИСЬ 24 жовтня два великі нафтоналивні кораблі, „Пасифік Ґлорія" містоти 42.000 тонн, і „Аллеґро", містоти 46.000 тонн, обидва під прапорами Ліберії. „Пасифік Ґлорія" загорівся і дим з його пожежі видний був на віддаль 25 миль. Тисячі тонн із 70.000-го вантажу ропи вилились в Канал і постала небезпека занечищення популярних прибережних британських місцевостей. Ті два великі кораблі плили рівнобіжно, а зудар прийшов тоді, коли несподівано появився навпроти них третій корабель і „Аллеґро" пробував його виминути. При зударі 5 моряків з „Пасифік Ґлорії" згинули, а вісім дальших впали в море і втопились. 30 членів залоги того корабля врятовано з моря.

ІЗРАЇЛЬ ОТРИМАЄ ВІД АМЕРИКИ 180 танків найновішого типу в рямцях військової допомоги вартости 500 мільйонів дол. Безпосередньою причиною для рішення достави Ізраїлеві ті танки стала збільшена можливість арабської атаки проти Ізраїлю і нова ситуація, що совєтські протилетунські ракети „САМ-2" і „САМ-3", встановлені в обширі Суезького каналу, зліквідують панування в повітрі ізраїльського летунства.

ПОСАДНИК МІСТА НЮ ЙОРКУ ТА МІСЬКА УПРАВА ДАЛИ ОБІД в Залі Філярмонії на честь 25-ліття створення ОН. На тому обіді були присутні генеральний секретар ОН У Тант, президент Генеральної Асамблеї Е. Гамбро, губернатор Н. Рокефеллер та інші діячі. Посадник Ліндзі назвав головну кватиру Об'єднаних Націй в Ню Йорку „найбільш важливими резидентами міста".

ДЕРЖАВНЕ БЮРО ПЕРЕПИСУ ПОВІДОМИЛО, ЩО В ЗСА є тепер кругло 124 мільйони громадян, які можуть брати участь у наступних виборах, що відбудуться 3-го листопада. Супроти 1968 р. кількість виборців зросла на чотири мільйони душ.

ДО ЗСА ПРИБУЛИ СОВЄТСЬКІ КОСМОНАВТИ А. НІКОЛАЄВ І В. СЕВАСТІЯНОВ, в пляні обміну між СССР і ЗСА астронавтами з обох країн. Вони перебуватимуть в Америці 10 днів. На запрошення відвідати Кейп Кеннеді, ген.-полковник Ніколаєв відповів неґативно. Припускають, що відмовився він тому, що СССР не бажає, аби американські космонавти під час поїздки до СССР оглядали совєтські запускні космічні станції.

З В'ЯЗНИЦІ К БЕЛЬФАСТІ, ПІВНІЧНА ІРЛЯНДІЯ, ВИЙШЛА на волю Бернадет Девлін, 22-річна посолка до британської палати громад, яку засудили були на 6 місяців в'язниці за активну участь у вуличних заворушеннях північно - ірляндських католиків проти тамошніх, фаворизованих режимом, протестантів. За добру поведінку у в'язниці, де вона працювала у в'язничній пральні, дарували їй два місяці. Її переобрали до парляменту 18 червня ц. р., але вона, сидячи у в'язниці, не могла скласти присяги і складе її в наступному тижні.

ПЛАТ. ПОЛ. ОГОЛ.

30-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ УККА ВІДЗНАЧЕНО...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

осередку СУМА в Ню Йорку під дир. Романа Степаняка. Цей хор, в числі 50 молодих сумівок, виконав „Марш Синьої Дивізії" Р. Степаняка, „Над Прутом" Д. Циганкова та „Весну", ліричну композицію Р. Степаняка з сольовими партіями Валі Жили-Наливайко та Марти Степаняк-Кокольської. Хорові акомпаніював при фортепіяні Тарас Левицький.

В короткій церемонії поміж мистецькими виступами, УККА відзначив 13 організацій-співосновників цієї української центральної репрезентативної установи в ЗСА. З рук проф. Лева Добрянського, президента УККА, та мгра Івана Базарка, екзекутивного директора, пропам'ятні таблиці одержали: Йосип Лисогір для Українського Народного Союзу; Теодор Миник для Українського Робітничого Союзу; о. шамб. Мирослав Харина для Союзу Українців Католиків „Провидіння"! Володимир Мазур для Української Народної Помочі; п-ні Стефанія Пушкар для Союзу Українок Америки; Олександер Яремко для Ліґи Української Молоді Північної Америки, д-р Богдан Шебунчак для Організації Державного Відродження України; С. Поступак для Ліґи Української Католицької Молоді; Олег Бак-Бойчук для Молодих Українських Націоналістів; о. Володимир Базилевський для Союзу Гетьманців Державників, п-ні Оксана Ґенгало для Українського Золотого Хреста та д-р Володимир Галан для Стрілецької Громади. Подібну нагороду призначено Організації Оборони Лемківщини. Словом подяки отця шамб. М. Харини від усіх організацій закінчено цю церемоніяльну частину програми.

Після 20-хвилинного „Гопака", виконаного танцюристами ансамблю „Верховинці", на сцену вийшли злучені хори: „Думка" та хор ім. Митрополита А. Шептицького з Ню Йорку, хор церкви св. Івана Хрестителя з Нюарку, „Боян" з Елизабету і Перт Амбою, Н. Дж. та „Прометей" з Філядельфії. Разом понад сто хористів, під диригентурою композитора Андрія Гнатишина з Відня, та з сольовими партіями сопрано Марти Кокольської-Мусійчук і баритона мгра Осипа Стецури. Цей злучений ансамбль виконав три композиції: „Богородице Діво" А. Гнатишина; „Чого Ти мене, Боже, навік забуваєш", А. Гнатишина до слів Т. Шевченка; та „Владико неба і землі" Гулака - Артемовського; фортепіяновий акомпаніямент п-ні Р. Гарасимович.

В короткому слові, Й. Лисогір висловив подяку всім виконавцям програми (точки якої заповідав Володимир Шашаровський), численним глядачам та організаційному комітетові. Заінтонований Мартою Кокольською-Мусійчук український національний гимн „Ще не вмерла Україна" підхопила ціла заля і цим закінчено програму Фестивалю.

Серед численних почесних гостей приявних на Фестивалю були Митрополит Амвросій Сенишин та о. мітрат д-р Василь Кушнір, президент Комітету Українців Канади.

ЮВІЛЕЙНИЙ БЕНКЕТ

Філядельфія. — Дводенні урочистості та імпрези, що ними відзначено тут 30-ліття Українського Конґресового Комітету Америки минулої суботи і неділі, 24-го і 25-го жовтня, закінчилися Ювілейним Бенкетом, що відбувся в неділю, 25 жовтня у вечірних годинах в балевій залі готелю „Бенджамін Франклін".

Бенкет відкрив коротким вступним словом голова Ювілейного Комітету, екзекутивний директор УККА мгр Іван Базарко, підкреслюючи, що УККА та українці в Америці завдячують свої успіхи в праці для Америки і України та миру в світі головно тому, що вони завжди і тепер є в непорушному духовому єднанні з поневоленим, але непокореним українським народом на рідній землі. Після короткого слова майстра церемонії бенкету віце-президента УККА та ва, мгр І. Базарко покликав головного предсідника СУК „Провидіння" о. шамбеляна Мирослава Харину. На його заклик відіграно і відспівано американський та український національні гимни, а молитву провів, благословляючи трапезу, Митрополит Української Католицької Церкви в ЗСА ВПреосв. Амвросій Сенишин, який перед полуднем тієї неділі відправив у катедральному храмі Непорочного Зачаття архиєрейську Святу Літурґію в намірені українського народу.

Після вечері та ще короткого слова від господаря бенкету, що його виголосив о. шамб. М. Харина, почалися привітання та промови. Першим промови представлений ред. Ігнатом Білинським секретар і особистий репрезентант пенсильвенського губернатора Шейфера п. Перрін Гемилтон. Дальше промовляли: представлений адвокатом Т. Дармопраєм лідер республіканської меншости в Сенаті ЗСА і кандидат на перевибір сенатор Гю Скат, представлений п. Йосипом Лисогором демократичний конґресмен з Пенсильвенії Вілліям Ґрін, представлений о. шамб. М. Хариною конґресмен Джошуа Айлберґ (його дружина походить з України) та ін. Коротке привітання для УККА з нагоди його ювілею виголосив приявний на бенкеті голова Консисторії Української Православної Церкви в ЗСА її Архиєпископ ВПреосв. Мстислав Скрипник. Таке ж коротке привітання від Президії Світового Конґресу Вільних Українців виголосив президент Секретаріяту СКВУ п. Йосип Лисогір, називаючи УККА „найліпшою українською організацією в світі". Довше привітання від Комітету Українців Канади виголосив його президент о. мітрат д-р Василь Кушнір. Наспілі письмові привітання відчитав майстер церемонії о. шамб. М. Харина, в цьому і привітання від Верховного Архиєпископа і Кардинала Блаженнішого Йосифа Сліпого, яке приявні прийняли вставанням з місць та довгими аплявзами.

ЗАСЛУЖЕНІ ВІДЗНАЧЕННЯ

У дальшій програмі бенкету президент УККА проф. д-р Лев Добрянський вручив спеціяльні відзначення-грамоти живим співосновникам УККА: Олені Лотоцькій, Романові Слободянові, Теодорові Миникові, д-рові Володимирові Галанові, адв. Іванові Панчукові та неприявним проф. д-рові Олександрові Грановському та судді Марселеві Ваґнерові. Після мистецької програми, яку виконали оперові співаки Галина Андреадіс і Лев Рейнарович при фортепіяновому акомпаніяменті проф. Омельчина, президент УККА проф. д-р Лев Добрянський представив директора Інформаційної Служби ЗСА та особистого репрезентанта президента Ніксона на цьому бенкеті, п. Френка Шекспіра.

ПРИВІТАННЯ ВІД ПРЕЗИДЕНТА НІКСОНА

Френк Шекспір, що, як директор Інформаційної Служби ЗСА, є членом кабінету, насамперед відчитав привітання від президента Ніксона, про яке згадано на початку цього повідомлення. Опісля він говорив про працю, ролю і службу „Голосу Америки" для народів Східньої Европи, в тому й українського, ілюструючи ці твердження різними прикладами. Як і президент Ніксон, він особисто високо оцінює працю таких етнічних організацій, як УККА, вважаючи їх і їхну працю за джерело сили Америки.

Зворушливу доповідь про створення та початки УККА виголосив один з його піонерів та ініціяторів, адв. Іван Панчук.

Під час бенкету майстер церемонії о. шамб. М. Харина представив багатьох приявних репрезентантів різних установ та діячів, між ними й кандидата на конґресмена Михайла Кіцока.

Молитвою вдячности, що її провів о. Степан Біляк з Української Православної Церкви, закінчено цей бенкет, а з ним і величаві дводенні святкування 30-літнього ювілею центральної політично - громадської репрезентації українців в Америці, Українського Конґресового Комітету.

ПЕРЕВИДАЛИ „КНЯЖУ СЛАВУ" А. ЛОТОЦЬКОГО

Торонто. — Накладом Івана Боднарчука, який опрацював, скоротивши оригінальний твір, вийшла фотодруком книжка сл. п. Антона Лотоцького під наг. „Княжа Слава", на 82 стор., складений на „веритайпері", фотодруком, з українсько-англійським словником у кінці, з нечіткими фотокопіями ілюстрацій мистця Петра Андрусіва з Філядельфії. Світова Координаційно - Виховна Рада, СКВОР, як зазначено на початку видання, „доручає цю книжку для ужитку українських Рідних Шкіл та домашнього самонавчання". У книжці є 31 розділ на тему подій і постатей з часів княжої України - Руси. Утруднює читання „Княжої Слави" невиразний характер літер, які набрані на „веритайпері" і текст важко читати. Доданий до видання українсько - англійський словник взято з попереднього видання „Княжої Слави" А. Лотоцького, випущеного Видавництвом „Тризуб".

Ділимося сумною вісткою, що наша Найдорожча
МАМА, БАБЦЯ, ПРАБАБЦЯ і СЕТРА
укріплена Елеєю і благословенням

ХРИСТИНА з дому ЮРКІВ СУРМА

нар. 14 травня 1890 р. в Старій Солі, пов. Старий Самбір, довголітня членка 322 Відділу УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж.
упокоїлась несподівано в четвер ранком 22-го жовтня 1970 року.

Тіло Покійної спочиває в похоронному заведенні Богдана Коцюбинського, 305-09 East Girard Avenue у Філядельфії, Па.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почнуться в понеділок, 26 жовтня 1970 р. о год. 10:30 ранку з того ж похоронного заведення до Української Католицької Катедри на год. 11-ту, а відтак на український цвинтар Пресв. Марії у Факс Чейс.

Горем прибиті:

доньки — МАРІЯ з мужем ЙОСАФАТОМ ГАНУСЕЙ
син — МИХАЇЛ з дружиною ҐРЕЙС
донька — МАРІЯ з мужем ЙОСИФОМ ЯНЧИШИН
внуки: МАРІЙКА ГАНУСЕЙ, ЙОСИФ ГАНУСЕЙ мол. з дружиною АНТОНІНОЮ
ХРИСТИНА з мужем ІВАНОМ ЕМЕНС
ЯРОСЛАВ ГАНУСЕЙ
МИХАЇЛ СУРМА мол. з дружиною КАТЕЮ — Флорида
ДАЯНА і ДЖЕЙ СУРМА
ЮСТИНА і ЛОРА ЯНЧИШИН
правнуки: ГРИГОРІЙ і ВЕЙН ЕМЕНС
сестра — КАТЕРИНА ДУБЕЙ з родиною
Ближча і дальша Рідня тут і в Україні

МІШАНИЙ ХОР при УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ ПОКРОВА БОЖОЇ МАТЕРІ в ОЗОН ПАРКУ, НЮ ЙОРК

з сумом повідомляє Українське Громадянство, що дня 20-го жовтня 1970 р. по довгій і тяжкій недузі відійшов у Вічність

бл. п. МИХАЙЛО ДИКИЙ

член нашого хору.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

ВП. Дружині п. Аллі, синам: Петрові і Юрієві і цілій Родині, складаємо наші найглибші співчуття.

УПРАВА

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ нашого Найдорожчого, ніколи Незабутнього

МУЖА, БАТЬКА, БРАТА, СТРИЙКА і ВУЙКА

сл. п. Інж. МИХАЙЛА ХІЧА

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА

в церкві СВ. ВОЛОДИМИРА при вул. Cortez — Oakley Blvd в НЕДІЛЮ, 8 ЛИСТОПАДА 1970 р. о год. 12-ій дня, як рівнож буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА

в церкві СВЯТИХ ВОЛОДИМИРА і ОЛЬГИ, рівнож при вул. Cortez — Oakley Blvd в СУБОТУ, 14-го ЛИСТОПАДА 1970 року, о год. 8-ій рано.

Просимо Родину, Друзів і Знайомих взяти участь у відправах Панахиди і Служби Божої та разом з нами помолитися за Вічний Спокій Його Душі.

Горем прибита:

дружина МАРІЯ
доньки: НАДЯ й ІРЕНА
син РОМАН
сестра ЕВА ХІЧ-КЕРИЧИНСЬКА з мужем ВАСИЛЕМ і синами: ЛЕВЧИКОМ і ЯРЧИКОМ
брат ОЛЕСЬ ХІЧ з дружиною КСЕНЕЮ
доньки ЛЕСЯ і ОЛЯ
тесть ІВАН КАЧАЙЛО з дружиною ТЕОДОЗІЄЮ
сестра НАДЯ КАЧАЙЛО з мужем АНАТОЛЕМ БРУШЕНКО і синами: ПАВЛОМ і ВАСИЛЕМ
та Брати і Сестри у Ставчанах коло Львова на Україні

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Знайомими, що дня 24 жовтня 1970 р. по довгій і важкій недузі відійшов у Вічність на 87-му році життя наш Незабутній МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ і ПРАДІД

сл. п. ТИМОФІЙ ШКАРУПА

учасник Визвольних Змагань в рядах Армії УНР.

ПАРАСТАС відправлено в понеділок, 26 жовтня ц. р. о год. 7:30 в похоронному заведенні МакКрели у Вільмінґтоні.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ почнуться Богослуженням у вівторок, 27-го жовтня 1970 р. о 9-ій годині ранку в церкві св. Ап. Петра і Павла у Вільмінґтоні і потому Тлінні Останки будуть перевезені на Український Православний Цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Залишені в смутку:

дружина АНТОНІНА
син ЮРІЙ з родиною
донька ТАМАРА УГЕРА з родиною
брат ОЛЕКСІЙ
сестрінок АНДРІЙ ЛЕЛЕКО з родиною

У Ню Йорку відбувся Другий З'їзд Бережанців

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Бережанах д-ра В. Бемка, та заступника голови інж. В. Пришляка. Вдови обох тих заслужених діячів покликано до почесної Президії. Е. Манацький склав обширний звіт, пригадавши перший З'їзд бережанців з 17 вересня 1955 року. Д-р Богдан Бородайко, який після смерти д-ра В. Бемка в серпні 1965 р. перебрав редакцію збірника, згадав про великі труднощі, що їх мала редакція та підкреслив вартість першої великої наукової статті в збірнику, пера пок. археолога проф. Я. Пастернака, і карт, що їх зладив інж. Тарас Гірняк. Деякі світлини здобуто поштою від земляків з Бережан, як ось загальний вид нинішніх Бережан. Звітували також секретар Комітету Мих. Клецор, скарбник Іван Гірняк та голова Контрольної Комісії проф. С. Сендецький. За останніх 10 років вплинуло до каси кругло 16.650 дол. Видання „Бережанської Землі" коштувало кругло 22.000 дол., при чому існує ще довг к. 4,000 дол. Звітодавці, як і дальші промовці, апелювали до колишніх бережанців — своїми пожертвами зліквідувати той довг. Тому, що не виключене доповнення виданого збірника відомостями про 30 сіл Бережанщини і що ще не закінчені дії Комітету, рішено зберегти його, перейменувавши на „Комітет Бережанської Землі". Увійшли до нього: Евстахій Манацький — голова, Михайло Клецор — секретар, Іван Гірняк — скарбник і д-р Богдан Бородайко — редактор. Контрольна Комісія: проф. Станислав Сендецький, інж. Павло Турчин і Павло Созанський. Товариський Суд: д-р Богдан Левицький, Лев Стеткевич і Степан Щур. Комітет має право кооптації. Прийнято резолюції та, зокрема, рішено вислати привітальну депешу Верховному Архиєпископові Кардиналові Йосифові Сліпому, від якого наспів був привіт для з'їзду. У ділових нарадах взяло участь 160 осіб. Пізніший бенкет відбувся у вщерть виповненій залі. На мистецьку програму під час бенкету склалися виступи чоловічого Квартету „Каравана", при фортепіяновому супроводі Анети Коваль. На закінчення свого виступу квартет відспівав, підхоплений цілою залею „Бережанський гимн" — стрілецьку пісню „Як з Бережан до кадри", слова Романа Купчинського. Виступали також Ірина Лаврівська з веселим монологом пера Е. Козака, і В. Лаврівський із трьома піснями. На початку бенкету промовляв голова Фонду Катедри Українознавства при Гарвардському університеті мгр. Степан Хемич. Між гістьми був репрезентант УНСоюзу — його віце-президент Володимимир Сохан. Тостмайстром бенкету був Михайло Клецор. Після бенкету відбулася забава з танцями.

Вибори в Монтреалі відбулися спокійно

Монтреаль. — Не зважаючи на проголошений в Канаді воєнний стан і на можливість терористичних виступів квебецьких сепаратистів, вибори посадника і членів міської ради в Монтреалі проходили спокійно і в повному порядку під охороною поліції і війська. Дотеперішнього посадника Монтреалю Жана Драпо переобрано величезною більшістю голосів — 92.5 відсотками усіх голосуючих на четверту уже каденцію. Водночас із цим велику перемогу у виборах і більшість місць у міській раді здобула репрезентована Жаном Драпо Цивільна Партія, яка матиме, згідно з дотеперішніми підрахунками, яких 50 мандатів з усіх 52. В попередніх виборах, в жовтні 1966 року Драпо здобув 95 відсотків голосів і його партія мала 42 мандати в міській раді на всіх 52. В розвитку міста Монтреалю Драпо заслужився, як ініціятор й організатор світової виставки в 1967 році і його ж заходами мають відбутися в Монтреалі в 1976 році Олімпійські Змагання. Розшуки за викраденим боївкою „Фронту за визволення Квебеку' британським консулярним службовцем Джеймсом Кроссом тривають. Від нього і про нього немає ніяких вісток.

Закінчено відзначування ювілею ОН — Ніксон виголосив велику промову

Об'єднані Нації. — В минулу суботу 24 жовтня закінчено 10-тиденне відзначування 25-річчя Об'єднаних Націй, при чому наприкінці нарад прийнято резолюцію з натавруванням расизму в Південно-африканському Союзі і Родезії та схвалено 10-тирічний плян допомоги економічно нерозвиненим країнам. Кінцеві промови виголосили генеральний секретар ОН У Тант, який ще раз закликав до розв'язування пекучих проблем, від яких залежить доля людства, і президент Генеральної Асамблеї ОН Едвард Гамбро з Норвегії. Позитивним ділом останніх закулісових нарад з нагоди цієї сесії ОН було договорення чотирьох великодержав, що його проголосив генеральний секретар У Тант, щоб відновити в цьому тижні наради у справі замирення між Ізраїлем та арабами.

В минулу п'ятницю 23-го ц.м. на генеральній Асамблеї ОН виголосив велику промову президент Ричард Ніксон. Він, як заявив на вступі, відмовився від „ритуальної реторики" та представив реалістичний образ міжнародної ситуації, підкресливши головно необхідність співпраці між ЗСА і СССР. Однак він признав, що між тими двома атомовими суперпотугами існують „глибокі й основні розбіжності". Він заперечив, наче б кращі особисті взаємини можуть заступити ділове конструктивне розв'язування проблем та наполягав, щоб ЗСА і СССР „мирно суперничили". Ніксон поклав натиск на конечність перевести замирення на Близькому Сході, де може прийти до зудару між ЗСА і СССР. З інших справ заторкнув занечищення природи, зріст злочинства, поширення наркотиків і бідність у світі, та закликав до міжнародної співпраці у боротьбі проти тих всіх лих. Коли Ніксон увійшов на залю — демонстраційно вийшли з неї кубинські і альбанські делегати, але зрештою заля була переповнена. Між приявними були 18 голів держав та 24 прем'єри.

Дитяча костюмівка в Джерзі Сіті

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Українські діти від 3-х років починаючи мали гарну нагоду зійтись спільно й радісно провести вечір на Дитячій Костюмівці, влаштованій 71-им Відділом СУА у великій залі Українського Народного Дому в неділю 25 жовтня. Вечір відкрила голова Відділу п-і Надія Кух, привітавши гостей з Філядельфії, Ляльковий Театр під назвою „По дорозі в казку", що виднілась на фронті пересувної сцени. Члени театру: п-і Надія Шуст, Леся Мацьків, Христя Лазор, Наталка Даниленко та інж. Мацьків, який їм допомагав, показали зачудованим дітям гори Карпати й пригоди Червоної Шапочки, оперету „Червона Шапочка" сл. п. композитора Василя Безкоровайного до лібретта Л. Полтави, який в кінці подякував членам Ляльковго Театру за вдалу виставу і велику працю. Театр від'їхав, щоб дати ще виставу в Нюарку, а понад півсотні дітей, здебільшого зодягнених у різні фантастичні й історичні костюмчики, марширували, бавились, танцювали колом тощо, на радість старшим. За той час Жюрі у складі пань: д-ра Ядвиги Бачинської, Євгенії Єнсен і Дарії Кравченюк вибрали й нагородили ведмедиком та книжками за найкращі костюми: 1-ша нагорода — Нестор Титла за стрій княжого воїна, 2-га — Оленка і Лариска Певні за строї українських князівен, 3-тя — Оксана Шеремета за стрій балерини. Діти й старші користувались буфетом, який був у заряді пань із СУА,

ІНТЕРНОВАНІ В СССР АМЕРИКАНСЬКІ ГЕНЕРАЛИ

В середу минулого тижня, 21 жовтня ц. р., 6-особовий американський літак в Туреччині, який летів з одного міста до другого, збився під час бурі з дороги і випадково залетів на територію совєтської Вірменії, де він непошкоджений приземлився. Совєти інтернували всіх, що летіли ним, якими були американські генерали Едвард С. Д. Шеррер, голова американської військової місії в Туреччині (ліворуч) і його заступник Клод М. МекКворі (праворуч), як також пільот-майор і один турецький полковник. Совєти затримують літак з його пасажирами, виявляючи цим, мабуть, свою злість, що Туреччина не видала ще Совєтам двох литовців, які схопили були совєтський літак і переїхали ним до турецького міста Трапезунду.

Марксист д-р Алленде обраний на президента Чіле, ген. Шнайдер помер від ран

Сантіяґо. Об'єднана сесія обох палат чілійського конґресу обрала на президента Чіле д-ра Сальвадора Алленде, соціялістичного сенатора і переконаного марксиста. Алленде здобув уже більшість голосів у загальних виборах, що відбулися 4 вересня ц. р. і в яких він і його партія виступали із програмою побудови соціялізму в Чіле. Тому, що у вересневих виборах ні один з кандидатів — д-ра Алленде і його противник Хорже Алессандрі Родріґез — не здобули більшости, вибір президента був переданий на вирішення цілого конґресу. Під час голосування, що відбулося в суботу 24 жовтня ц. р. за д-ром Алленде заявилося 153 члени конґресу, за Родріґезом тільки 35 послів і сенаторів. Інавґурація д-ра Алленде на становище президента Чіле відбудеться у вівторок 3 листопада. Вибір д-ра Алленде на президента Чіле викликав задоволення в Москві: негайно після вибору він одержав ґратуляційне послання від совєтського „президента" — голови Верховного Совєту СССР Миколи Підгорного. На другий день після виборів, в неділю 25 жовтня, помер у шпиталі поранений кулями атентатника головний командувач чілійської армії ген. Рене Шнайдер Шеро. У зв'язку із його смертю проголошено в Чіле триденну жалобу. Труну із тілом ген. Шнайдера поставлено під почесною вартою в будинку Військової Академії в Сантіяґо. Новообраний президент д-р Алленде відвідав пораненого генерала ще перед його смертю в шпиталі і потім склав йому останню пошану у Військовій Академії. У зв'язку з атентатом на ген. Шнайдера арештовано понад 150 осіб. Поліція мала ідентифікувати з-поміж них п'ятеро осіб, як співучасників атентату. Прибічники д-ра Алленде заявляють, що моральну відповідальність за атентат несе американська Центральна Розвідча Аґенція і що саме вона вишколювала змовників.

Висліди змагань українських футбольних клюбів

„Крилаті" СУМА, Йонкерс, перемогли з рахунком 3:0 дружину Йонкерс СК в мистецьких змаганнях Першої Дивізії Німецько - Американського Футбольного Союзу, які відбулися минулої неділі, 25-го жовтня в Йонкерсі, Н. Й. Ворота для „Крилатих" здобули: Масний, Катинський і Кіляр.

„Тризуб", Філядельфія, закінчив минулонедільну зустріч із Елізабет СК в Елізабеті, Н. Дж. нерішеною 2:2. Це були мистецькі змагання „Великої Чотирнадцятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу, в яких „Тризуб" здобув вже п'яту точку. Двоє воріт для „Тризуба" здобув Лерой ДеЛеон.

„Чорноморська Січ", Нюарк, також поділилася точками із суперником Петерсон Доверс, закінчуючи свої мистецькі змагання Шейфер Ліги стейту Ню Джерзі з рахунком 4:4. В цій минулонедільній зустрічі стрільцем всіх четверо воріт був Михайло Фарміґа.

УСК Ню Йорк, зазнав поразки 0:2 від дружини „Дойч - Унгари" в мистецьких змаганнях „Великої Чотирнадцятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу, які відбулися минулої неділі у Маспет, Н. Й.

СПОРТ

Редагує В. Сохан

„ТРИЗУБ" — „ДЖЕРМАН-АМЕРІКЕН" 4:0

Філядельфія, 18-го жовтня. — Футболісти „Тризуба" здобули дві дальші точки в мистецтвах „Великої Чотирнадцятки" НАФСоюзу, виграваши змагання з німецькою дружиною з Вруклину з рахунком 4:0. Гості зарепрезентувалися дуже гарно і здобули собі прихильність глядачів, хоч і програли змагання. (Всіх глядачів з огляду на оперу „Лис Микита" не було більше як 500). Чиста гра і спортова поведінка гостей причинилися у великій мірі, що ці емоційні змагання були на доброму поземі, головно в першій півгрі. Безворітний стан вміла вдержати добра оборона німців аж доки Мароля здобув перші ворота сильним стрілом з далека та устійнив вислід першої половини 1:0.

В другій півгрі, не зважаючи на вітер, „Тризуб" опанував гру і здобув ще троє воріт, без уваги на дуже жертвенну гру гостей. Стрільцями воріт були: Нога, опісля Гортон головою і знову Нога ефектовним стрілом майже з автової лінії. У гостей добрим був воротар і оборона, а в „Тризубі" поправився цим разом дещо Мароля, натомість Монтаґ зовсім не дописував. Гофман є очевидно надто слабим змагуном, хоча має добру волю і охоту змагатися. Менаджер і тренер повинні б цю справу розв'язати, бо саме почнуться змагання із сильнішими противниками, з якими нападові буде важко здобувати терен і ворота, коли не матиме за собою доброї і зі змаговим досвідом оборони.

Склад „Тризуба"; Вальдез, Гемінез, Конде, Трік, Гофман, Монтаґ, Мароля, Вернер, Нога, Гортон, ДеЛіон, та в резерві тренер В. Чижович.

М. С.

„ЧЕРНИК" — СЕРБСЬКИЙ СК 0:0

Дітройт, 4-го жовтня. — Цими змаганнями закінчила футбольна дружина „Черника" сезон на четвертому місці Мишигенської Футбольної Ліґи. Нерішений вислід змагань завдячує „Черник" знаменитій грі воротаря Стасика і штопера Чипчара, на якому заломлювалися грізні атаки сербів. „Черник" виступив до цих змагань в наступному складі: Стасик, Вовк, Круп'як, Чипчар, Савка, Рапецький, Гнатюк, Дацків, Шавронський, Гальний, Шкудор і Ощудляк. Цілі змагання проведено в скорому темпі, а вітер сприяв грі фізично сильніших сербів, які при кінці зустрічі почали були грати брутально.

З кінцем футбольного сезону життя клюбу перенеслося до відновленої домівки, де молодь зустрічатиметься при шахових столиках або в грах настільного теніса. В цих ділянках спорту відбуватимуться внутрішньо-клюбові, міські, а навіть стейтові першості.

Висліди змагань доросту:

СУМА, Дітройт — Аллен Парк 1:0

„Черник" — „Фалконс" 1:2
„Черник" — Аллен Парк 6:2
„Черник" — СК Ютіка 2:1

Доріст „Черника" змагався в цьому сезоні в такому складі: Гнатюк, брати Гальні, Присяжнюк, Дудун, брати Гриньків, брати Величковські, Гречний, Никоряк і Бей. Доріст „Черника" зайняв перше місце в грах своєї групи.

В. Г.

ТАРЗАН, Ч. 6452. Відкрита брама до тайни села

Відчиніть браму до третього ліку! Наш приятель Тарзан має право увійти з нами!

Байдуже, який це той третій лік, Наомі, вождь Меду вважає його за велику тайну села...

Я, любий Тарзане, така перелякана цією історією, що з трудом можу говорити. Стій близько мене, прошу!